This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

2 a 4

V. E. LOESCHERI

LITERATOR CELTA,

SEV

DE EXCOLENDA LITERATVRA EVROPÆA, OCCIDENTALI ET SEPTENTRIONALI CONSILIVM ET CONATVS.

CVRANTE

JOANNE AVGVSTINO EGENOLF.

LIPSIAE,
Sumtibus JO. CHRISTIAN. MARTINI,
AN. MDCCXXVI.

2

LECTOR BENEVOLE.

JUris tandem publici hunc librum facturus, ideo mihi de illo nonnihil esse præmonendum censeo, quod jam aliquoties in Catalogis, quos vocant, librorum nundinalibus, & Ephemeridibus literariis, mentio ejusdem fuerit facta. Ab eo tempore annus jam effluxit duodecimus, & amplius spatium, quo hunc ingenii sui fœtum benevole mecum communicavit, Vir summe Venerandus, Magnificus, meritisque in puriorem Dei coetum, in remque literariam infinitis ita clarus, ut omnem meam laudem excedat. Hunc fœtum ab ipso conceptum, jam olim ex Epistola ejus didiceram, ad Dominum Feustelium nostrum, Theologum & Philologum Celeberrimum, qua ita disserit: Literator Celta eodem Schediasmate commemoratur, sive liber affectus de linguarum Celticarum p. 728. Ipsa Epistola addita est Miscell. Sacr. et Erud. Feustelii.

ticarum veris originibus & progressu, quo inprimis de Radicibus antiquissimis & Noeticis, sive Celticis, speciatim sic dictis & Teutonicis Saxonicisque ac Alemannicis agitur.

Non diffiteor, eo me genere literarum mirifice capi, & inter cupedias & λυσικάκους voluptates censere, si grando vel per unam alteramque horulam his studiis vacare possim. *Cum igitur, aliis negotiis intentus Drèsdæ commorarer, facili impetravi negotio a Viro vere Magnifico, ut hasce suas lucubrationes a me describi pateretur. Quo celeriter facto, nonnullas ex qualicunque meo penu, adjunxi accessiones, atque ita opusculum Domino Auctori Excellentissimo remisi, qui vero per nonnullos annos secum id retinuit, occupationibus suis infinitis impeditus. Sed cessit tandem precibus meis, atque approbatis paucis & tenuibus, quas addideram, meditationibus, quibus vero nihil præsertim in*

Histori-

Hiſtoricis, de priore contextu erat immutatum, ſua manu & auctum & emendatum reſtituit Librum, inſcriptione ejus paulo aliter, atque ego feceram, eaque facie, qua nunc apparet, adornata. Quæ cum agerentur, contrahebam cum viro Clariſſimo Ioanne Elia Hedero b. m. amicitiam, qui curæ noſtræ duos commiſerat filios, & his æque, ac ego ſtudiis mirifice delectabatur. Hic MS. hoc conſpiciens, idem ſe continuaturum mihi recepit, mutuo (degens quippe in hac vicinia) ex mea librorum ſupellectile, quicquid hanc ad rem videbatur facere, accepto. Aggrediebatur opus ſtrenue, & multa, ut erat induſtria prorſus adamandina, congeſſerat, ſed, quæ mihi deinceps nulli penitus uſui fuerunt. Quo enim elegantius pingebat, ubi animum attendebat, eo minus legi poterat ejus character, ſi quid calamo exaraverat fugitivo. Verum uti ſunt fata rerum humanarum, is huic aliis-

Videantur de eo Nov. Literaria Germ. Lipſ. An. 1723. p. 323.

nondum haberi credens. Illud quidem certum eſt, eam in illo Epiſtolarum Eraſmi volumine, quod mihi eſt, non reperiri, in operibus ejusdem, quippe quæ hac in urbe non ſuppetunt, de ea diſpicere mihi haud licuit, &, cui id negotii dederam, amicus quidam Lipſienſis, me certiorem fecit, dictam ſe Epiſtolam omni adhibita inquirendi ſollertia in memoratis jam Eraſmi operibus non reperiſſe. De ceteris, cum illis literis, quibus anno Seculi hujus XXIII. Magnificum Læſcherum noſtrum inviſi; propoſitum argumentum de Connexionibus Divi Lucæ in quibusdam eruditorum ephemeridibus fuerit recenſitum, non neminem putare obſervavi, eam mihi eſſe ſententiam, primario de Adagiis Chriſti agere voluiſſe Lucam, neque me exiſtimare, hoc ei potiſſimum in ſcribendo fuiſſe conſilium, ut, non ſecus, ac reliqui Evangeliſtæ Hiſtoriam Servatoris literarum monumentis conſignaret. Verum hoc, ſicut ex initio noſtræ illius Epiſtolæ patet, præſtruo, neque unquam in dubium vocavi. Quum vero id cum ceteris Evangeliſtis commune habeat Lucas, certumque ſit, in ſtylo & tractandi ratione ſingulorum peculiare aliquid obſervari, de re ab omnibus conceſſa amplius agere ſuperſedi, tantum illud ad Lucæ ſingulare eſt, ponderare ſtudens. Tu L. B. vale & his utere felix.

Dabam Grimmæ ipſis Calendis Junii,

A. C. M. DCC. XXVI.

J. N. J.

THES. I.

FAs est, Germaniæ, quæ centrum & matrix septentrionalium gentium est, incolas præceteris elaborare in excolenda lingua, quam reliquæ septentrionales genetricem agnoscunt, aut cognatam tamen natu majorem venerantur; cum certum sit, ejus culturam omni literaturæ septentrionali præferre facem: idque magni viri, Vulcanius, Lipsius, Grotius, Junius, Cangius, Spelmannus, Menagius, aliique ultro agnoverint. Est vero hujus studii non contemnenda utilitas, quippe ex quo tum juris Germanici veteris, & consuetudinum illustratio, tum historiæ Septentrionalis etiam amplificatio, veraque indoles nominum plerorumque et minus cognitorum atque alia commoda innumera prodeunt. Cum primis vero sancti Herois Lutheri exemplum excitare ad illud ornandum nos debet, qui in summo pro Ecclesiæ periclitantis salute studio ac contentione, ut potuit, de his cogitavit literis, libellumque de antiquis Germanorum nominibus posteris reliquit:

Imo et exterorum hominum exempla, cumprimis Petri Pithæi, Caroli Cangii, & Hickesii, qui has ad se prope nihil pertimentes literas, magno animi cum ardore et successu coluerunt, pudorem velut excutere nobis possent, tanquam bonorum domesticorum parum curiosis, & quæ ad nos potissimum spectant, supina otiantia negligentibus. Denique raritas hujus studii ejusque singularis amœnitas vel torpentes Germanos ad curam laboremque in his ponendum summo jure provocabunt.

THES. II.

INtelligo autem cumprimis per literaturam septentrionalem

1.) Linguæ *Theotiscæ* vel Teutonicæ veteris studium.

2.) *Gothicæ*, tum inferioris vel meridionalis, tum septentrionalis vel Scandicæ; Præterea.

3.) *Saxonicæ* inter veteres Anglos florentis: Denique.

4.) *Cambricæ* S. Walhicæ vetustæ, olim in universa, nunc in extrema Britannia florentis. Hinc enim resultat interior & solidior notitia linguarum hodiernarum, Germanicæ, Belgicæ, Danicæ, Suedicæ, Islandicæ, ac præterea monumenta septentrionis veteris Runica feliciter explicari possunt.

THES.

THES. III.

HActenus quidem non prorſus deſerta fuit hæc Provincia, quin potius præterea, quæ ipſis ſeculis barbaris *Iſidorus Hiſpalenſis*, *Hrabanus Maurus*, *Kero*, *Ruodbertus* & *Trithemius* in cultura Theotiſcæ linguæ præſtiterunt, *Lutherus* noſter ſcripto de nominibus propriis Germanorum opuſculo viam poſt tenatas literas omnibus quaſi præivit. Secutus eſt *Conradus Geſnerus*, qui in Mithridate ſ. libello de veteribus linguis nonnihil ad hoc negotium contulit: addo *Caſp. Waſerum* in Commentario ad Mithridatem & *Marquardum Freherum* hinc inde in eruditiſſimis, quæ edidit, monumentis aliquid huius rei decarpentem. Præter hos *Matthias Flacius* edito Otfridi Evangelio, nec non *Franciſcus Raphelengius* publici iuris facta, Wicrami in Canticum Canticorum paraphrali, *Joh. Tokus*, & *Wilhelmus Lambardus* Angli, in publicum productis Evangeliis & legibus Saxonicis, literaturam ſeptentrionalem notiorem reddere cœperunt. Secutus eſt *Bonaventura Vulcanius*, qui exeunte ſeculo XVI ſpecimina Gothicæ, Francicæ, Saxonicæ, aliarumque veterum linguarum vulgavit, nec non *Juſtus Lipſius*, qui gloſſas aliquot Theotiſcas publicas fecit; cumprimis vero *Melch. Goldaſtus* Tom. II. antiquarum Alemannicarum gloſſaria &

ſpecimina aliquot Francica exhibuit, atque in Parænoticis, quos edidit, ſcriptoribus unum alterumque Theotiſca olim lingua ſcriptum orbi erudito ſtitit. Præterea *Boxhornius*, in Monumentis primis Chriſtianæ religionis inter Germanos, atque *Lambecius* Lib. II. de Bibliotheca Vindobonenſi, tum & *Olaus Wormius* edito libro de literatura Runica, & monumentis Danicis; *Reſenius* typis ex ſcripto Eddæ libro. *Olaus Verelius* publicatis Gothicis, Olai Triggonis, aliisque hiſtoriis, Scandica lingua ſcriptis, & manuductione ad Runographiam, has literas exornarunt.

THES. IV.

SEculo XVII. adoleſcente Angli maxime atque Belgæ nonnulli has literas ex cofendas ſibi ſumſere, nam *With. Lilius* quædam Alfrici Saxonici ſcripta edidit, Spelmannus vero Pſalterium Saxonicum, *Abrah. Weblocus* Olfredi Regis Saxonici Paraphraſes, pari ſtudio *Somnerus* dictionarium Saxonicum. Denique *Franciſcus Junius* Ulphilæ Evangelia Gothica, Cælmonis Saxonici Poetæ paraphraſin Geneſeos. Apud nos *Martinus Opitius* Annonis Archiepiſcopi Colon. vitam Theotiſca lingua ſcriptam publicavit. Noſtra deinceps ætate non ſolum *Franciſci Junii* gloſſarium Gothicum prodiit, verum etiam *Hickeſii* Grammatica linguarum

guarum septentrionalium, & *Schilteri* codex juris feudalis Alemannici. Illustrem quoque *Leibnitium* has Musas diu coluisse, docent ejus Collectanea etymologica posthuma, quibus & *J. H. Ottii*, *Jo. Claubergii*, ac *Abrahami Milii* huc pertinentes lucubrationes continentur. Ostfridi à *Diepenbrock Stadensis* emendati particula cum egregiis notis: *Tatiani* Harmonia Theotisca scripta cum optimis annotationibus *Palthenii*, denique catechesis Theotisca Monachi Weissenburgensis cum observationibus *Eccardi*. Idem *Eccardus* historiam studii Etymologici Linguæ Germanicæ A. MDII. publicavit, promisitque vastum opus Lexici linguæ Germanicæ Etymologici. Simile quid pollicetur *Joh. Leonh. Frischius* Gymnasii Berolin. Sub-Rector. Addimus *Schilteri* thesaurum antiquitatum Teutonicarum, promissum quidem ab illustri viro, sed hactenus in tenebris latentem. *Omnino his adjiciendus liber ornatiss. Viri Clariss. Joh. Henr. à Seelen Gymn. Lub. R. cujus Titulus: Memoria Stadeniana, sive de vita Scriptis ac Meritis Diedr. a Stade Commentarius, varia simul Historica Philol. & imprimis Teutonica complectitur 1725.* neque minus, *Bernh. Pezii Opus, quod vocat Thesaurum Anecdotorum German. novissimum, in cujus T. I. Parte I. no. V. I. Glossarium Latino Theodiscum in sacra Biblia auctore anonymo, qui circa Sec. chr. X. vixit, & varia alia ejusmodi*

modi monumenta habentur: & denique liber Joh. Phil. Schannati, qui inscribitur: Sammlung alter Teutschen Schrifften. Fulda 1725. V. Nova Lit. Lipſ. Germ. p. 142. 1726. &c.

THES. V.

His præmiſſis, rem ab ovo velut orſurus, conſilium de literatura ſeptentrionali expoliendâ, prout res ipſa hoc ſuggeſſit, ſuppeditabo. Et primum quidem ſuadeo, ut harum rerum ſtudioſus in promptu habeat, notiſſimasque ſibi reddat figuras literarum Gothicarum, Runicarum, Anglo-Saxonicarum, cum Latinis illis, quas Monachales vocamus, majores primum quas unciales vocant, deinceps minores &c. In cujus rei uſum ſequens ſchema alphabeticum decem literalis ſerviens commendo.

THES. VI.

COmparanda porro ſunt ſequentia, quæ ad literaturam Septentrionis pertinent monumenta, & velut fontes hujus doctrinæ:

Ex. Sec. IV. 1.) Ulphilæ codex Evangeliorum.

Ex. Sec. VI. 2.) Codex Evangeliorum Anglo-Saxonicus.

3.) Pſalterium Anglo-Saxonicum à Spelmanno editum.

4.) Cædmonis Paraphraſis poëtica Geneſeos, Anglo-Saxonica.

5.) Leges Anglo-Saxonicæ editæ à Lambardo.

6. Ælfre-

6.) Ælfredi Regis & Alfrici Anglo-Saxonica, quæ extant.

7.) Monachi Weiſenburgenſis, Harmonia Evangeliſtarum Tatiani idiomate Theotiſco edita à Pakhenio. Ex.Sec.IX.

8.) Othfridi volumen Evangeliorum lingua Theotiſca. Ex.Sec.IX.

9.) Specimen Pſalterii *Notkeri* à Schiltero editum. Ex. Sec. X.

10.) Willerami Canticum Canticorum Dialecto Francica & Alemannica. Ex.Sec.XI.

11.) Monachi Weiſenburgenſis Catecheſis & cetera catechetica monumenta Theotiſca ab Eccardo vulgata.

12.) Vita Annonis Theotiſce ſcripta, edita ab Opitio,

13.) Inſcriptiones Runicæ, quæ magno numero extant in fine Hiſt. Goth. à Verelio editæ, & in Pæringskiældi notis ad vitam Theodorici Verpnenſis. Ex.Sec.XII.

14.) Rudolphi von Hohenems Vetus Teſtamentum in verſibus.

15.) Edda à Reſenio edita.

16.) Literatura Runica Wormii, ejusdemque monumenta alia.

17.) Olai Verelii manuductio ad Runographiam aliaque ab ipſo edita. Ex.Sec.XIV

18.) Diſticha Runica vetuſtiſſima præmiſſa Gloſſario Gothico Junii p. 25. ſeqq.

19.) Conrad von Helmsdorff Biblia abbreviata.

20.] Stephani Pfoellnchoven Evangelium.
21.] Matthæi von Behem quatuor Evangeliſtæ.
22.] Verſio Bibl. juſſu Wenceslai Imperat.

THES. VII.

POſt hæc evolvenda ſunt diligenter Gloſſaria ſequentia:
1.] Franc. Junii Gloſſarium Gothicum.
2.] Lexica Islandica.
3.] Dameſii Lexicon Cambricum.
4.] Wilh. Somneri Dictionarium Saxonico-Anglicum. Gloſſarium autem Theotiſcum & Runicum plenius deſideratur. Conferre quoque debent gloſſæ minores cumprimis Theotiſcæ. Hrabani, Keronis, Lipſii, Goldaſti: Huc etiam faciunt indices Stadenii, Palthenii, & Eccardi ad libros ſupra nominatos.

THES. VIII.

PRæterea auctor ſum, ut inprimis ſummo ſtudio perluſtrentur obſervationes virorum in hac doctrina verſatiſſimorum: Thomæ Mareſchalli ad Evangelia Gothica & Saxonica, Stadenii ad Ottfridum, Palthenii ad Tatianum, Eccardi ad Catecheſin Theotiſcam Schæfferi & Verelii ad Hiſt. Gothrici & Rolphi, Neque negligatur lectio curioſi libri, quem de quatuor linguis Mericus Caſaubonus edidit Denique nummi atque inſcriptio-

ſcriptiones Gothorum, Francorum, Saxonum, Danorum, Suecorum, Norvagorum & Islandorum, quotquot haberi poſſunt, omni ſtudio perveſtigentur.

THES. IX.

HIs præmiſſis, in medium conſulo, ut reliquiæ linguarum veterum univerſi ſeptentrionis tum ex Græcis Latinisque auctoribus tum ex legibus priſcis, & undecunque præterea id fieri poterit, colligantur; Servandum autem hoc diſcrimen eſt, ut antiquiſſima, antiqua & media hîc diſcernantur. *Tres enim ſeptentrionis antiqui periodos* jure ac merito ponimus.

α] *Antiquiſſimam*, à primo videlicet Celtarum & Teutonum in has regiones ingreſſu, usque ad Plinium.

β] *Secundam*, quæ antiqua etiam dici poteſt à ſeculi poſt N. C. primi exitu, usque ad Carolina tempora.

γ] Denique ab ævo medio *media & tertia* vocatur, quæ à Carolino Seculo uſque ad auream Bullam extenditur. Sequentia enim omnia nova jam dici poſſunt.

Ad primam Periodum pertinent.

1.] Reliquiæ Gallorum veterum tam Celtarum, quam Belgarum.
2.] - - Britannorum.
3.] - - Germanorum ſubhercynianorum ſive meridionalium.

4.] Reliquiæ Vindelicorum.
5.] - - Noricorum.
6.] - - Rhætorum.
7.] - - Pannoniorum longe diſtantium ab hod. Hungris.
8.] - - Cimbrorum, quibus etiam addi poſſunt micæ Hiſpanorum Celtibérorum.

Ad *ſecundam Periodum* ſpectant.

1.] Reliquiæ Suevorum, ad quos referendæ etiam ſunt Burgundicæ, Heruli-cæ, Vandalicæ, Longobardicæ 234.
2.] - - Gothorum.
3.] - - Francorum.
4.] - - Saxonum.
5.] - - Scanorum vel Incolarum Scandiæ vetuſtiorum.

Ad *tertiam vero Periodum* reduci debet.

1.] Idioma Helveticum.
2.] - - - Suevorum recens ſic dictorum.
3.] - - Francorum orientalium.
4.] - - Saxonum ſuperiorum nec non inferiorum.
5.] - - Friſiorum atque Batavorum.
6.] - - Danorum denique ac Norvegorum.
7.] - - Suedorum &c.
8.] - - Islandorum.

THES. X.

PRiusquam ad ſpecialia accedam, breviter ſummatimque explicabo, quid certi de gentium

gentium Europæorum originibus habeam, paucis quibusdam opinatibus meis intermixtis. Ac primum à Iapeto, Noachi filio, illas descendere, [quæ vetustissima & propè catholica sententia est, in sacris etiam libris fundata] nemo facile negaverit. Non autem semel omnes ac simul prodierunt, sed aliæ quidem antiquiores, aliæ recentiores habentur. Initio quidem paulo post, vel etiam cum *Græcis*, [qui etiam Iapeti progenies sunt] in Europam venerunt ex Thracia Iapetigeniæ quidam, qui Illyricum, Pannoniam, Noricum, porro & Rhætiam insederunt; præterea Italiæ partem maximam, ipsamque Sicaniam, tandem & Galliæ partem meridionalem & Hispaniam occuparunt. Hos *Siculos* nonnunquam & Aborigines à priscis vocari constat: quare ipsorum linguam & voces, quibus usi sunt, *Sicanicas*, & *Ante-Celticas* appellare soleo. Aliquot post seculis *Celtæ strictius* dicti, quorum majores à Iapeti filiis orti ad septentrionem Ponti Euxini vixerunt, per Daciam, & Pannoniam superiorem ingressi sunt in Germaniam sub Hercynianam sive meridionalem, mediamque Galliam, quæ & Celtica hinc dicta est. Hi cum Gallos Aborigines sub jugum misissent, Hispaniæ quoque partem sub Celtiberorum nomine possederunt: denique & Britanniæ incolas dederunt. Horum linguam & voces proprie appellamus *Celticas*.

Tandem

Tandem cæteri Iapetigenæ, qui altibus adcenderant ad Riphæos usque montes, Getarumque & Scytharum vicinia usi erant, per Gericas Sarmaticasque regiones abierunt in Germaniam Supra-Hercyniam sive Septentrionalem, qui *Teutonum* & *Theotiscorum* nomen gerebant, quorumque progenies sunt Saxones Angli, qui Britannia capta Britones, versus occidentem in Wallian propulerunt; Dani porro, Suedi & Norvegi, Norvegorumque stirps, Islandi. Horum linguam & voces appellamus *Theotiscas*, sigillatim eorum, qui in Septentrionem Europæ penetrarunt, Scandicas. Gothi cognati ipsorum procul dubio fuere, quod summa linguarum convenientia docet. Igitur Vindelici, Norici & Rhæti Sicanicæ gentes fuerunt, intermixtis tamen, & eandem dominantibus Celtis, quod de Pannoniis etiam dixerim. Cimbri sunt Theotisci, non minus ac Suevorum progenies, Burgundi, Vandali, Longobardi. Idem dicendum de Francis, & Saxonibus, quorum illis quam plurima Hermiones, sive Germani meridionales, Celtici ortus admixti sunt.

THES. XI.

Linguæ *Gallicæ* veteris reliquias collecturi, ante omnia studiose distinguimus Gallis à Francis & Franco-Gallis; eodemque & linguam Gallorum à Francica, qua Carolus Magnus usus

usus est, & Franco-Gallica, quæ hodie per omnes Gallicas floret. Antiquissima Gallorum lingua procul omni dubio Celtica fuit, [Celtica enim Gallia in medio Gallicarum Provinciarum sita est]: adeoque cum Germanorum meridionalium idiomate satis conveniens, quod recte contra quosdam probarunt Ægidius Tschudus atque Phil. Cluverius, Vid. Gesner: in Mithridat. p. 12.

THES. XII.

Juvat indicem reliquiarum linguæ Gallicæ veteris lustrare.

Aber, Gallis portus dicebatur hinc Abrinca & Abrincates, quasi portu carens. Videatur Huetius in Originibus Cadonensibus p. 4. 6. 7. inde Havre Franco-Gallorum.

Abrana Gallis Simius dicebatur, juxta Hesychium Cambri vel hodie retinent dictionem Apralonog.

Acco Princeps Gallicus apud Cæsarem lib. VI. de Bello Gall.

Adcantuamus nomen principis Gallici ap. Cæs. Lib. III.

Alauda Gallica vox, quæ in usum Latinum transiit, & notissimam aviculam itemque genus aliquod cohortis militaris notavit. vid. Sueton. in Vita Cæsaris c. 24. & Plinius. Convenire videtur cum nostro laut. *lauten*, cum alauda maxime sonora avicula sit.

Alb,

Alb, Alp mons præaltus: hinc Alpes, Albium intemelium & alia oppida montana hujus nominis, nec non Albici & Albigenses montium accolæ. Hodie etiam montes Rhætici vocantur *die Alpen*; Alp vero olim dicebatur dæmon montanus.

Ambactus teste Cæsare lib. VI. de Bello Gall. aliisque veteribus Gallis famulum significat, vid Cluv. lib. I. Germ. antiqu. cap. VIII. & XLI. superest apud Belgas vox Ambach, quæ olim officialem, nunc officium significat, unde & receptum inter nos Amb.

Ambigatus Rex Gall. apud Liv. Lib. VI. Hist.

Ambiorix princeps Gallicus vel Eburonum rex ap. Cæsarem lib. V. Gesnerus in Mithridate explicat per aimbrich, h. e. domibus & prædiis dives.

Amb vocabulum Gallis usitatissimum, quod copiam & excellentiam notasse videtur, hinc Ambiani dicebantur. Leibnitz. Pr. Collectan. Etymolog. p. 88. citat vocabula Aremorilana Amledd, abundantia, Amlogyn, signum conspicuum; Amlug conspicuus.

Amyd vox superstes in lingua Franco-Gallica, in qua frumentum amydon dicitur; Cambri priorem illam vocem eodem significatu simpliciter retinent.

Arden sylva Gallis dicebatur, hinc nomen arduennæ Sylvæ ortum est, vid. Huetius in originibus Cadon.

Arepen-

Arepennis, teste Columella, Gallis erat agri mensura quæ boum jugo uno sole arari poterat; unde est Franco-Gallicum Arpent.

Bacchar secundum Dioscoridem Gallicum nomen est asari herbæ.

Bad procul dubio apud Gallos notionem verberandi habuit, unde est Aremoricanum Bæddu & Franco-Gallicum Battre; idem significantia.

Bagaudæ turmæ erant Gallorum rebellium apud salvianum: Aremoricanis hodie turma Bagad dicitur.

Barr seu Barritus Gallis dicebatur cantus altissima fortissimaque voce factus idem ex Germ. vid. Tacitus de Germ. cap. III. & Cluver. Lib. I. Germ. antiqv. cap. 50.

Bardi Gallis & Germ. Sub Hercynianis dicebantur Poëtæ & vates procul omni dubio â cantu solenni. vid. Leibnitiy P. I. Collecti p. 93.

Baril tam Franco-Gallis, quam Aremoricanis mensuram liquidi, dolium notat. Hincque procul dubio antiqum est.

Baro item *Varo* lingua Gallorum dicebatur miles, eratque hujus vocabuli duplex usus: Meridionales enim Celtæ per contemptum servos militum ineptissimos Barones vocabant; vid Persius cap. I. & Scholiastes ejus in h. l. Qui vero ad septentrionem vergebant, honoris & fortitudinis appellationem formabant [Baro enim inter hos

denota-

denotabat hominem liberum ac fortem] vid. Spelmannus in Glossario Angl. nec non optima via incedit Casaubonus qui ad Pers. p. 443. scribit: Hodie adhuc uxores in Gallia maritos suos Barones vocare.

Bus tam Gallis, quam Aremoricanis humile & vile notat, adeoque antiqvum est; unde forsan descendit Bastard.

Basgauda genus sportæ vel corbis apud Martialem. Bretones hoc sensu dicunt Basgaud & Basged.

Bellovesus, heros Gallicus apud Livium Lib. V.

Beliocando secundum Dioscoridem Gallis denotabat millefolium.

Bergomum nomen haud incelebris Gallorum Togatorum urbis Plinio teste, idem est ac montanum, unde colligitur montem Gallis jam ante Christum natum fuisse Berg.

Betuitus apud Liv. Val. Max. & Florum, Rex Arvernorum, juxta Thom. Reinesium idem est Betulff. sive auxilium roganti ferens vid. Eccard. in Hist. Studii Linguæ Germanicæ p. 50. &c.

Bod apud Gallos significationem fundi habet, sicut apud nos vox *Boden*; hinc Bodincomagus apud Plinium Lib. III. c. 15. nomen oppidi Gallici in Insubrius ad Padi locum profundissimum, quasi diceres munimentum loci fundi carentis.

Boduognatus nomen principis Gallici apud Cæsarem lib. II. *Brac-*

Bracca Gallica vox femoralia designans teste Diodoro Siculo & Hesychio. Superest apud Britannos vocabulum Breache, & apud Saxones inferiores Broek eodem sensu.

Brance nomen farris apud Gallos teste Plinio. Supereſt apud Britannos.

Brennus, Brennus est nomen Herois Celtici, expeditione Græca atque Asiatica celebratus: Veteri Gallorum lingua galeam denotat; creditur olim scriptum fuisse Bryn vid. Lutheri Onomasticum.

Breg Gallis olim significabat scisſuram, rupturam, unde & Franco-Gallicum Breche.

Bricumus teste Marcello Empyrico erat nomen Gallicum Artemisiæ herbæ [*Beyfuſs.*]

Britomarus nomen Gallicum compositum ex receptissima terminatione Mar et vocabulo Brit, quod album vel alium præclustrem colorem denotasse Gallis creditur. Anglis Pretuis hodie notat elegans, insigne.

Brog Brug regionem vel provinciam Gallis notabat, ut legitur apud Scholiastem Juvenalis. Hinc Allobroges, Mitiobriges, &c.

Bron pectus significabat: hinc in capitularibus aliisque monumentis Francicis Brunia ponitur pro lorica vel pectoris tegumento. Cambris hodie dicitur Bronfoll, qui & clypeum Brondoor vocant.

Bulga secundum Plinium notabat saccum coriaceum, & supereſt in dialecto Svevica

atque Franconica. Conferantur Festi verba: Bulgas Galli facculos scorteos appellant.

Cad antiquissimum Belli nomen apud Gallos, quod ad Britannos etiam transiit, unde Cadonum. Cambri proelium Catorfod.

Cadomum urbs Gallica, quasi sedes Belli dicta videtur, teste Huetio.

Cætra clypeus brevior apud Celtas, Britannos, Hispanos & Oscos, vid. Leibnitz. P. I. Collect. p. 101.

Camulogenus nomen Gallicum apud Cæsarem Lib. VI.

Carn, rupes, lapidum cumulus, quo sensu hodienum apud Cambros supereſt: hinc Alpes Carnicæ & Cornwallia.

Cateja telum Gallicum apud Virgilium ejusdemque Scholiastam & Isidorum. Vid. Leibnit. p. 103.

Cativulcus nomen principis Gallici apud Cæsarem lib. V.

Catomanteles rectius Cadomanteles nomen Gallici principis apud Gesner. in Mithridate p. 25. qui illud exponit per Germanicum *Kalt*, quasi *Kaltmantel*: rectius à voce Cad, bellum derivatur, ut & præcedentia.

Catuatus nomen Gallicum, apud Cæsarem lib. VII. de quo idem sentio.

Cavarillus nomen Gallicum apud Cæsarem lib. VII.

Cava-

Cavarinus nomen principis Gallici apud Cæſ. lib. V.

Celtillus, nomen principis Gallici apud Cæſarem lib. VI.

Centaredus nomen Gallicum apud Plinium quod Reineſius confert cum Loſymi generido, & per recentius vocabulum Gontaredus explicat. Pertinet huc Anglo Saxonicum Cendred. Aremoricis & Cambris Cennad gratiam & veniam notat.

Cerevisia Plinio teſte Gallis potum ex hordeo coctum ſignificabat, quam Celtæ Septentrionales vocabant Oeliam.

Cingetorix nomen principis Trevirorum apud Cæſarem lib. V. Reineſio judice idem eſt, ac Sinderich ſive *Sinnreich*.

Comius nomen Gallicum apud Cæſarem lib. VI.

Conrodunus, nomen principis Gallici apud Cæſ. libro VII.

Convictolidanus nomen principis Gallici apud Cæſ. lib. VII.

Critognatus nomen principis Gallici apud Cæſar. lib. VII.

Correus, nomen Gallicum apud Cæſarem lib. VIII.

Cucullus, veſtis Gallica apud Martialem, qua caput tegebatur, unde eſt Barbo-Cucullus. Leibnitius inde derivat vetus vocabulum Germanicum *Kokel, Kogel*.

Darn Huetio teste Gallis olim partitionem significabat.

Derw, Dery: apud Gallos erat quercus, convenit cum Græco δρῦς, unde Druidarum nomen, qui in quercetis habitabant, derivari solet.

Divitiacus nomen Gallici principis notissimum.

Drapes nomen Gallicum apud Cæsarem lib. VIII.

Dumnacus Gallicum quoque nomen l.c.

Dumnorix Gallici principis nomen.

Dunum Gallis urbem vel locum judicii significabat, unde Lugdunum, Eburodunum Carrodunum, Gesodunum & alia, idemque Anglo-Saxonum Town.

Duratius nomen principis Gallici apud Cæs. lib. VIII.

Durum vox interminationibus multarum urbium Gallicarum recepta, quales sunt, Marcodurum, Batavodurum, Bocodurum, Ventodurum &c.

Elvicus apud Cæsarem nomen est Principis Vitiobrigum, quod Reinesius restituit pro Olldvico, idem est cum satis noto Helwig.

Epasnactus, principis Gallici nomen apud Cæsarem lib. VIII.

Eporetorix, Gallicum nomen apud Cæsarem lib. VII.

Essedum

Eſſedum Gallis plauſtrum dicebatur, teſte Servio.

Geſum haſtæ genus apud Gallos.

Gal teſte Svetonio in Galba c. III. Gallis animal pingue ſignificabat: unde Pitiſcus in Not. ad Sveton. derivat Germanicum & Belgicum *Kalb*, quod de vitulis bene ſaginatis veteri uſu dicebatur, poſtea ad quosvis translatum eſt. Leibnitius vero inde arceſſit Germanicum *gail* pingve. Galba nomen regis Gallici eſt apud Cæſ.

Garw, *Garu*, Gallis olim notavit rapidum et acrem, unde Camdenus Garumnæ rapidi fluminis nomen deducit. Supereſt in Gallico Loupgarou, et Germanico *Wahrwolff*.

Gebn, *Geſn*, dorſum Gallis ſignificavit, unde dicti ſunt Gebnnici montes, hodie les Sevennes, quaſi dorſum montium.

Gilarus ſerpillum herba Gallis dicebatur apud Marellum Empiricum.

Glas, *Glasdum*, cœruleum colorem indicabat, unde Leibnitius derivat nomen lazoli lapidis l'Azur, quaſi glaſour. Videtur & vitri appellatio Germanica hinc deſcendere.

Glas. Glaſt Splendorem denotat: Der durch deines lichtes Glaſt zu dem Glauben verſammlet haſt. V. Schammelium ad h. l. Quod hodie Weyd vocamus, olim Glaſt vocarunt, unde Lat. Glaſtum Cæſ. d. B. G. V. 14 Omnes ſe Britanni glaſto inficiunt, quod cœruleum

efficit colorem Tac. d. M. G. 45. Succinum Glaſtum vocant.

Glut Gallis guloſum vel edacem notavit, quam ſignificationem retinet in lingva Cambrica, indeque eſt Gallicum Glouton: convenit Latinum glutire. Vid. Leibnit. p. 222.

Guturvatus nomen principis Gallici apud Cæſarem lib. VIII.

Hacnei Gallis equum gradarium notabat, unde eſt recentius Haquenée.

Heſus nomen Idoli Gallici, quod pro Marte vulgo habetur, rectius pro Deo felicitatis, cujus ſymbolum viſcus erat.

Læna veſtis Gallica lintea apud Strabonem, convenit cum noſtro *leinen*. Cambrica len eſt linteamen.

Litavicus nomen Gallici principis apud Cæſarem lib. VII. quod Glareanus, Geſnerus, aliique idem eſſe putant cum notiſſimo Ludovici nomine.

Lug lucem Gallis notavit. Aremoricis & Cambris eadem vox ſupereſt, nec non ſequentia: Luched, fulgor, Luchad, oculus, Amlug, conſpicuus. Majores noſtri dicebant *lüken* rem conſpicuam invenire: unde hodienum Sueuis lugen eſt videre. Conſpirat Latinum lucere.

Lutarius nomen principis Galatarum in Aſiam abeuntium apud Lib. XXXIIX c. 16.

&

& Gallici principis in Europæo ſolo apud Cæſarem lib. VII. qui & mentionem facit Luterii cujusdam lib. VIII. Convenit cum nomine Lotharius, Luther.

Magus nomen Gallicum in terminationibus urbium receptisſimum, qualia ſunt Rothomagus, Neomagus, Duromagus, Borbedomagus, multaque alia; videtur Gallis deſignaſſe cognationem & locum familiæ & cognitionis: [*Wo eine* Familie *beyſammen gewohnet hat*] Hinc & vetus Germanicum *Magen* pro cognatis: [unde *Spill-Magen und Schwerd-Magen*, i. e. *Freunde von Weibes und Mannes Seiten:*] item *Maget* ſeu cognata, unde *Magd. zu Lutheri Zeiten wurden die ledigen Jungfrauen Mægde genennet* i. e. prognatæ *Anverwandte.*

Maer olim præpoſitum præfectum notabat, unde eſt Gallorum, Anglorum & Germanorum *Mæyer*, quorum illud urbis præfectum, hoc villicum notat.

Mar a longum Gallis non minus ac aliis Celtis ſignificabat equum, unde eſt Germanicum *Mæhre* ex abuſu contemptuque vocis ortum. In terminationibus vero vocabulum Marus non equum, ſed nobilem vel inſignem notat, forſam propter â breve v.gr. Textomarus apud Livium [*EdlerGotte*] Wiſimarus: [*weiſs-Edel*] Chundomarus aut Gundamarus, Richomarus [*Reich und*

Edel] Submarus, Othomarus, Dancmarus, Drutmarus, Hincmarus &c.

Montesgus nomen principis Gallici apud Cæsarem lib. V.

Mor, Moer, Mare, hinc Aremorici & Morini dicti vid. Cæsar l. VII. de Bello Gall. c. 75. & Leibnitius p. 133.

Onium vel *Emum,* rectius *Hemam* Gallis aliisque Celtis notavit sedem vel regionem in Bergomum, Cadomum Bojoemum. Hinc Gallis hameau pagus dicitur parvus: affinia sunt Germ. heme & Anglorum ham i. e. domi.

Ollavicus, vid. Elvicus,

Orgetorix Regis Gallici nomen apud Cæsarem, Glareano, & Gesnero idem est ac *Ehrenreich.*

Plumarat teste Plinio lib. XVIII. cap. 18. Gallis aratrum notabat, quod Gesnerus explicat per Germanicum *Pflug-Rad.*

Pyren teste Plinio nomen erat apud Gallos cereviſiæ conveniens, unde noſtrum *Bier.*

Rhedd. secundum Plinium Gallicum nomen currum commode constructum Gallisque usitatum significabat.

Rix rectius *Ric* Gallica vox in terminationibus nominum usu receptissima, divitem vel bene instructum significabat in vocibus Dumnorix, Cingetorix, Orgetorix, Boeorix Fl. III. 3. Viritorix, & Ambiorix. Est Germ. *reich.*

Sapo

Sapo Gallica vox et Gallorum inventum teſte Plinio. Franco-Galli dicunt Savon.

Sedulius nomen principis Gallici apud Cæſ. lib. VII.

Seg Gallis victoriam notabat, facit ad compoſitionem nominum Segoveſus [*Siegreich*] Segomarus, illuſtris victoriis.

Soldur Gallis notabat hominem mercede & ſtipendio conductum, ut perpetuo, ſed honeſto titulo ſerviat, quales erant Soldurii apud Cæſ. lib. III. B. G. vid. Geſnerus in Mithridate p. 37. verſa; hinc Soludurum Helvetiorum juxta Geſnerum.

Sparum telum Gallicum ex veterum ſcriptis ſatis notum, unde & noſtrum *Sper*.

Taranis Deus ſummus, & quaſi Jupiter Gallorum, qui Germanis Tor dicebatur, à Tonitru, quod Galli Taran vel Torn vocabant. Hinc dies Jovis. In Britannia vocatur Thornſday.

Teſgetius nomen principis Carnutum apud Cæſ. lib. V,

Teutomarus nomen Regis Nitiobrigum apud Cæſ. lib. VII.

Vargi, latrones Arvernis dicebantur teſte Sidonio. Vid. Leibnitium p. 155.

Vedeliacus, nomen principis Gallici apud Cæſ. lib. VII. de B. G.

Vercingetorix notiſſimus princeps Gallicus.

Vergaſillaunus, nomen Gallicum apud Cæſar. lib. VII.

Vergobretus magiſtratus Æduorum primarii titulus apud Cæſarem lib. I. c. 16.

Vertiſcus nomen Gallici principis apud Cæſarem lib. VIII.

Veſus in terminatione nominum Belloveſus, Segoveſus &c. Gallis ſignificabat ſapientem: convehit cum noſtro *Weiſs.*

Virdumarus nomen principis Gallici apud Cæſarem lib. VII.

Viſumarus ſecundum Marcellum Empiricum erat Gallicum nomen trifolii: Procul dubio à claro aliquo viro, ſicut noſtri pyrethrum herbam *Bertram* nominant.

Vicus, Vic in terminatione nominum Lutavicus, Elvicus [*Helwig*] Gallis ſignificabat tutelam, receptum, *da man hinweichen kan.* Convenit Latinum vicus.

Votema, Gallis dicebantur grandia quævis teſte Servio: convenit noſtrum *voll.*

Plures vero Reliquiæ ex ea, quam Aremoricanam eruditi vocant, lingua, peti poſſunt, nimirum ex Vaſconica, de quo idiomate peculiaris liber *Pozæ* extat, nec non Britannica, quam & Cambricam vocant. Apparet ex his, magnam fuiſſe convenientiam Germanicæ & veteris Gallicæ linguæ, de qua vicinitate ex Aventino egit Geſnerus in Mithrid. p. 26. Hinc Cæſar & Strabo Germanos, Gallosque fratres vocat, & Hieronymus Galatas etiam Trevirorum lingua uſos fuiſſe affirmat.

THES.

THES. XIII.

PRogredimur ad Linguam *Britannicam* veterem, quæ cum Anglo-Saxonica Sec. V. orta, nequaquam confundi debet. Hæc Cambrica etiam dicebatur, aut Cambro Britannica: forte, quia Cimbrorum quædam progenies poſt primos, qui ex Gallia transfretarunt Britanniæ incolas in hanc inſulam migravit: hodie Wallica dicitur, quod à Gallorum nomine, qui Britannorum parentes fuerunt, ortum eſt. Vid. Geſnerus in Mithrid. p. 14. Hujus progenies vel ſoror eſt Bretonica lingva, quam Britanniæ minoris, quæ Galliæ pars eſt incolæ & olim uſurparunt, & magnam partem hodie adhuc uſurpant, nec non Aremoricana à veteri minoris Britanniæ apellatione. Sequitur Indiculus vocabulorum hujus lingvæ ſuperſtitum:

Aber, Portum ſignificabat, & ſupereſt in nomine urbis Aberden. vid. Reliquiæ Gallicæ.

Alan, vel *Alain*, Alanus, nomen multorum principum.

Aprana, tam Gallis quam Britannis ſimiam ſignificabat. vid. Reliquiæ Gallicæ.

Bellin, nomen Principis Britannici.

Cad, Britannis denotabat bellum, vid. Reliquiæ Gallicæ.

Caer vel *Car*, urbem inſignem vel metropolin

polin significabat. Supereſt in nominibus Caernarva, Caermarden, Carleon, Cardiff, Cardigan.

Conanus, nomen Regum Britannicorum ſatis frequens.

Dunum, urbem etiam apud Britannos ſignificabat, (*Den* pronunciarunt hodierni.) Hinc Camalodunum, Maridunum, Rigodunum, Cambodunum, Dunium.

Dru, arbor Britannis dicebatur, quo nomine Galli quercum ſpeciatim indicabant, quippe arborum in Septentrione facile principem. Hinc Druidas eſſe dictas, alio loco notavimus.

Dur, urbem ſignificabat Britannis, non minus ac Gallis, & ſupereſt in nominibus Durovernum, Durobrivis &c.

Kendered, nomen principum Britannicorum, ortum ex Gallico Cendaredus.

Kimber, quod Bretones ſcribunt.

Quimper, videtur Cimbrorum nomen eſſe, qui in Britanniam migrarunt: Supereſt in nominibus oppidorum Bretonicorum Quimper-Corentin, Quimperlay, &c.

Nef vel *Nefo*, Wallis & Bretonibus cœlum dicitur, quod cum Slavico Neb conſentit. Videntur enim ante Sec: i. à Chriſto nato Slavi quidam ex Borusſico littore in Britanniam navibus pervenisſe, unde Corn. Tacitus Britannorum & Prusſorum liugvas pro convenientibus habet. *Sego-*

Segomax, nomen Reguli Britannorum apud Cæsarem L. V. c. 22. ostendit radicem *Seg*, quæ Gallis victoriam notabat in Britanniam quoque receptam fuisse.

Tad, Britanni Patrem vocabant, quod itidem Slavicis lingvis proprius est. Vid. de ceteris Davisius in Dictionario Cambri-Britannico, & Eduardus Bernardus in peculiari Schediasmate de Convenientia Lingvæ Britannicæ cum Slavica. Sigillatim Collectanea rum Etymologic. Leibnitianorum Pars I. p. 82. seq.

THES. XIV.

PRogredimur ad Lingvam *Germanorum meridionalium*, & sub Hercynia sylva habitantium, qui Plinio & Tacito testibus, Hermiones vocabantur; ad quos Alemanni, Marcomanni, Quadi, Marsi, Usipetes, Cchamavi & Frisii pertinebant.

Sequitur collectio reliquiarum hujus linguæ.

Alen, A brevi Germanis universitatem vel communitatem notabat, unde est novum vocabulum *alle*. Hinc Alemanni vocabuntur Germani ex multis minoribus populis compositi. Vid. Goldastus & alii scriptores rerum German.

Arcen convenit cum Gallico *Arden*, notavitque sylvam, unde Harcyniæ vel Hercyniæ sylvæ nomen est. Hinc oritur recentius

centius vocabulum Hard, quod ſylvam opacam & denſam ſignificat, e. gr. in nomine Speſshard: Huc quoque pertinet nomen Hartz, ſylvæ notiſſimæ.

Arioviſtus, nomen Regis German. apud Cæſarem, plerorumque doctorum judicio idem eſt ac *Ehrenveſt*: unde colligitur, nomen Aren meridionalibus Populis Germanicis, idem fuiſſe ac noſtrum *Ehre*. Confer Aribert, *Ehrenwerth*.

Arp, Arpus, nomen principis Cattorum apud Tacitum, doctorum judicio idem eſt ac Aribo, quo nomine Germani ſæpius utebantur; ſignificabat vero opulentum, hæreditatibus potentem unde eſt noſtrum *Erb*.

Bar, Barritus, apud Tacitum cantum Germanorum militarem ſignificat. In Franconia & Svevia nomen illud vel hodie ſupereſt, ubi melodiæ Canticorum vocabantur *Baren*. Vid. Geſnerus in Mithrid. p. 35. & 36.

Bod, quod Franci pronunciarunt *Baud*, vocabulum inſigne, quod ſupereſt in hominibus Marbodus, Ratbodus; videtur ſignificaſſe illuſtrem vel eximium.

Brem etiam Germanis galeam ſignificabat. vid. Reliq. Gall. hinc *Brennus* mons Helveticus. vulgo dictus *der Brenner*, quem Ariſtoteles hinc Pyrenæum vocat, galeæ ſimilis.

Bruc, indicabat locum paluſtrem, & uliginoſum, *quem eodem plane ſenſu hodie ve-*

tores

tores eine Bruche vocant, unde Bructerorum nomen ortum est, & vocabulum Broeck, Batavis et Westphalis eodem sensu hodie receptum est: confer monumenta Paderbornensia.

Dun Germanis æque ac Gallis locum judicii notabat. Huc pertinent nomina urbium, Segedunum, Eburodunum, Carrodunum.

Ert, quod Tacitus scribit *Hertum* & Latine reddit terram, libro de moribus Germ. Cap. IV.

Fram, s. *Framea*, teste Tacito cap. 6. Germanis gladium majorem significabat.

Fan, Germanis significabat dominatum, principatum, unde est Tanfana Taciti, & nostrum fahne: vid. Tenzelius *in Monatl. Unterredungen.*

Ger vel *Gver* Germanis æque ac Gallis bellum notabat; hinc Romani Hermiones bellicosos quasi viros vocabant Germannos, corrupte Germanos. *Hinc Germ. Wehr, Gewehr, Gall. la guerre.*

Herman, Harmen, Ermen, Armin vel *Irmin*, nomen est Dei, qui fortitudini bellicæ præsidebat; unde exorta sunt nomina Arminii, Hermanni, Hermenegildis, Hermanarici, Irmentrudis, nec non appellatio Hermionum & Irmensulæ. Notetur convenientia hujus nominis cum Arimanio Persarum septentrionalium Deo. *Hild*,

Hild, vocula in compoſitis nominibus haud paucis ſuperſtes, v. g. in Hildegardis, Brunehildis &c. ſpectat huc etiam nomen Thusneldæ vel Thusnildæ Arminii conjugis. Idem eſt ac hodiernum Huld, vel Hold.

Mag, tam Gallis quam Germanis notiſſima vox, occurrit in compoſitis nominibus urbium Germanicarum, Borbetomagus, Neomagus.

Mal, occurrit in nominibus compoſitis, Malovendus, Malorix, aliisque, nec non in pervetuſto vocabulo *mallus*, quod locum publici conventus & imperii notabat.

Man, antiquiſſimis jam dum temporibus virum ſignificabat; hinc Germanus Sec. I. virum bellicum notabat. Huc pertinet nomen Alemannorum [*allerley Männer die ſich denen Römern wiederſetzet*] Marcomannorum.

Mar, princeps non minus apud Germanos quam Gallos receptiſſima vox; ſupereſt in nominibus principum, Marobodus, *i. e. Auguſtus agrorum amplificator. Vid. Onomaſt. Luthero-Wegenerianum p. 29. 206. 240. Bod. Boden eſt ager campus. V. Thes. 35.* Inguiomarus apud Tacitum Catomer apud Tacitum. Hinc videtur orta Alemannorum pronunciatio.

Mir pro Mar in nominibus Badomirus apud Amm. Marcell. aliosque, quam & Franci retinuerunt in nominibus Marcomir, Clodomir.

Mund

Mund Germanis Hermionibus idem erat ac clarus, manifestus &c. hinc mundiburdium in legibus pervetustis; nec non nomina Principum Segimundus, per victoriam illustris, Gundimundus apud Amm. Marcellinum.

Ren, quemlibet fluvium majorem notabat, unde est nomen Rheni, & nostrum *rinnen*.

Rix rectius *Ric*, Germanis pariter ac Gallis divitem designavit: hinc Malorix Frisorum Princeps apud Tacitum.

Seg unde nostrum *Sieg*, victoriam jam olim notavit. Supereſt in nominibus Segedunum, Segestis, & Segemund.

Sud jam olim meridiem significabat; hinc Sudeti montes, plerorumque eruditorum judicio idem sunt ac Sud-Oeden.

Trut, fidem significabat, supereſt in perantiquis nominibus; Gertrud, Adeltrud, Truto, Trutomann. *Pertinet huc Symbolum Equitum Leodienſium In Trau Vaſſ. i. e. in Fide conſtans. V. Hübneri Zeitungs Lex. voce, Ritter Huberti. p. m. 1515.*

Vald, unde est verbum *Gewalt* item *walten*, notat potentiam, regimen; Hinc est nomen Cariovald Batavorum Principis apud Tacit.

Veſt, quod alii arguto sono pronunciabant Viſt, jam olim significabat firmum. Hinc est nomen Arioviſti apud Tacitum. *Vide, quæ ad vocem trut notavimus.*

Von [per O longum] quod Romani scribebant *Bon*, notabat habitationem, unde est noſtrum *wohnen*: Hinc Iſtevones dicebantur *die gegen Weſten wohneten*, Friſiabones, qui in Friſia habitabant.

THES. XV.

Aſcendimus ad Germanos Septentrionales, & Trans-Hercynianos, qui Teutiſci, vel Theotiſci dicti ſunt, quorumque pars fuere Cimbri, Cheruſci & Suevi. Hi, accurate ſupputando, veri Majores noſtri ſunt, exciſaque & penetrata Hercynia Sylva, totam, qua hodie patet, Germaniam ſibi ſubjectam reddidere. Dolemus autem perpauca eorum veſtigia ſupereſſe, cumprimis, quæ ad primam ætatem pertineant. Ergo fragmenta, quæ colligere potui, breviter tradam.

Balt Cingulum militis, aliquando etiam thoracem, & quotlibet corporis tegumentum militare ſignificabat, & cum Romanorum Baltheo conſpirat. Hinc *Baltricus*, dicebatur, quaſi militaribus corporis tegumentis pollens; Imo & anguſtæ maris faſciæ, quæ freta dicuntur, majoribus noſtris vocati ſunt Balte: hinc Balticum mare.

Burg arcem notabat, ut Dunum urbem, quales in Germania Septentrionali plures erant, v. g. Teutoburgum, Laciburgum, eadem vox occurrit in nomine Burgundion.

Theus

Theut [*Thut*] vel *Theot*, *Thiat*, *Tiot*, *Dit*, diverſæ pronunciationis, vocabulum eſt perquam nobile, ſignatque gentem perilluſtrem magnam, & celebrem, unde nomen Teutonum & Theotiſcorum prodiit. Supereſt hoc vocabulum in nominibus Dietericus ſ. Theodoricus, Ditmar, Ditmarſi, multisque aliis.

THES. XVI.

VIcini Germanis meridionalibus ætate prima erant *Vindelici*, *Rhæti*, & *Norici*, hæ quidem gentes procul omni dubio Sicanicos & Celticos, partim Celticos natales habent, cognatique fuerunt Hermionum; ſed diu ante Chriſtum permixti ſunt cum Italis ex patria ſua egreſſis. Reliquiæ idiomatis horum populorum rariſſimæ ſuperſunt; Dabimus, quæ ad manus ſunt.

Dun notat urbem judiciis deſtinatam, hinc Campodunum, & Carrodunum Vindelicorum, Noviodunum Noricorum.

Durum, notavit urbem munitam, hinc Bojodurum Noricorum, & Serviodurum Vindelicorum.

Magus non minus his gentibus, quam Gallis & Germanis meridionalibus urbem potentem deſignabat: hinc Iuliomagus Vindelicorum, & Gæbromagus Noricorum.

Nor procul dubio Septentrionem ſignificavit, vox affinis noſtro *Nort*: hinc No-

rici dicebantur quasi Septentrionales respectu Italiæ & Pannoniæ.

Ræt, vel *Rait* notabat regionem montanam, unde hodienum *Rait* apud Helveticos & Grisones, *Reut* vero apud Nariscos indicat districtum montanum: hinc videtur Rhætorum nomen, quippe qui in montanis habitabant, exortum, & Germ. Ries *das Riesen Gebürge*.

Vinde notabat locum aquis abundantem & fluviorum confluxu fœcundum, quæ significatio etiam apud Gallos valuit: hinc est Vindomagus Gallorum, Vindonissa Helvetiorum, & Vindobona Noricorum urbs [jam Wien] Vindus Vindelicorum fluvius, ipsaque forsan Vindelicorum appellatio, quippe qui in flumentana Regione habitabant.

THES. XVII.

LOngius ad Orientem proficiscentes pervenimus ad *Illyricanos*, *Pannonios*, & *Dacos*, quos lingua eadem usos veterum monumenta docent, & ea quidem non admodum dispari à Germanorum meridionalium idiomate. In Illyrico enim esti quædam reliquiæ illorum Iapetigenarum, qui in Italiam descenderunt, remanserint, pleraque tamen omnia ad Plinii ætatem usque Celtica fuerunt, exceptis Coloniis Græcorum

maritimis. Pannonia universa, quæ ab Augusto & Tiberio devicta fuit usque ad Gothorum irruptionem Celtica fuit, nec minus Daciæ maxima pars, præterquam quòd Scythæ, sigillatim Sarmatæ, cum Dacis Septentrionalibus permixti fuerint. Hinc apparet, non prorsus approbanda esse, quæ illustris Velserus rerum Bojicarum L. III. & rerum Vindelicarum L. I. tradidit, nempe Noricos, Vindelicos & Rhætos Hetrusca lingua usus esse. Reliquiæ hujus idiomatis, valde infrequentes sunt. Dabimus autem quæ inveniri a festinantibus potuerunt.

Bato nomen Regis Pannonicorum apud Iustinum: videtur convenire cum Germanico vocabulo Bat, in Batildis, Batulfus.

Cotiata gramen Dacico sermone vocabatur, teste Dioscoride.

Dava in nominibus urbium Dacicarum frequentissima vox, videtur Scythicæ vel Slavicæ originis esse, & convenire cum terminatione urbium Slavicarum recentiorum.

Dau in Commodau & similibus. Hinc sunt Dacorum, Marcodava, Comitava, Petrodava, Sundava, & Netindava. Conferatur Gesnerus in Mithr. asserens, Dacum & Davum esse Synonyma.

Gentius nomen Regis Illyricani apud Livium.

Ill Regionem altam & montoſam Illyricanis videtur ſignificaſſe, non minus ac Germanis Hermionibus, Gallis & Celtiberis. Cum vero Illyricum totum montoſum fuerit, facile colligitur, inde appellationem ipſius Regionis exortam eſſe.

Teut, his gentilibus æque ac Celtis denotabat rem illuſtrem & magnam. Hinc eſt nomen Teutunæ Reginæ Illyricæ apud Florum L. II. c. 5. Hæc cauſa eſt, cur Hungari adhuc hodie urbes Illyrici, quæ Hungarica lingua non utuntur, ipſosque Slavonios Tott nominent, v. gr. Tottlipza, Tottbrona. Vid. Kirchmayeri Sen. Diſſ. de Lingv. Slavon. cap. I. §. 8.

THES. XVIII.

JUvat de *Celtiberis* eorumque lingua nonnihil adjicere. Hiſpania primum occupata eſt à Iapetigenis illis, qui per Thraciam, Illyricum, Noricum & Vindelicam, in Italiam, Galliam meridionalem & ipſam denique Hiſpaniam commigrarunt, quos optimi ſcriptores, atque ex iis Ludovicus Nonius, libro egregio de Hiſp. & Bernardinus Aldretius Lib. de Orig. Lingv. Hiſpan. Sicanos vocant. Poſtea ex Gallia, quam Celticam dicunt, Celtæ quidam in Hiſpaniam deſcenderunt, & Celtiberiam, Septentrionalem ejus partem, impoſito novo hoc nomine

mine occuparunt; lato deinceps propagato imperio linguam Celticam ſimul intulerunt. Sed præter hos tertia quædam natio per fretum Herculeum ex Africa in Hiſpaniam aſcendit, & Luſitaniam cumprimis atque Cantabriam & Gallæciam occupavit, uſaque eſt idiomate, quod cum Afrorum, ſigillatim Numidarum lingua, belle conſpiravit. Hujus gentis ſermo propagatus eſt deinde per magnam Aquitaniæ partem ipſamque Hiberniam Inſulam. Quo factum eſt: lingua Aquitanorum, Vaſconum, nec non Hybernorum Scotorumque Septentrionalium, cum Barbaro Hiſpanorum veterum idiomate conveniat. Conſulatur Bozæ liber de lingua Vaſconica. Nos hic miſſis ceteris, reliquias Celtibericæ linguæ ſaltem colligemus.

Baja portus major, vid. L. Moreniil Lexicon Hiſtor. in Bajone. Hinc hodiernum Baye.

Briga vel *Brica* in terminationibus urbium Celtibericarum ſæpiſſime occurit, v. gr. in Julio-Briga, Deobriga, Merobriga, Arabriga, Mirobriga, Langobriga, Talarabrica, Conimbrica, notavitque pontem vel tranſitum fluvii.

Ili vel *Ill*, pervetuſtum vocabulum Sicanicum, ſive Ante-Celticum, notabat Celtiberis altum aut montoſum, teſte Ambroſio Morali, apud Kirchmayerum de Lingua Sla-

vonica C. I. §. XII. Hinc Ilergetes & Ilergaones populi Hiſpanorum in montibus habitantes dicebantur. Nec non Illiberis, Ilerda, Ileſca; Ilipa, Ilipula, Iliturgis, Illuno, aliæque civitates Hiſpanicæ in montoſis poſitæ.

Seg tam Celtiberis, quam ceteris Celtis, victoriam denotabat, ſupereſt in nominibus urbium Segobriga, quæ caput Celtiberiæ fuit, Segeda, Segeſtica, Segovia, Seguntia, Segeſta, & aliis.

THES. XIX.

VIſa ætate prima ad *ſecandam Septentrionis ætatem*, quæ à Plinio ad Carolum M. usque extenditur, nos conferimus, rem quidem ſic partientes, ut primum dicturi ſimus de Germanis proprie dictis, deinceps de Gothis, porro de Scandicis gentibus. De Germanis proprie dictis principio acturi, cumprimis obſervamus, hac ipſa ætate, deleto prope Germanorum meridionalium nomine, Septentrionales, qui Theotiſci dicebantur, maximis migrationibus non ſolum in Hermionum, Vindelicorum & Noricorum ſedes, ſed in ipſam quoque Galliam, Italiam, Pannoniam & Hiſpaniam deſcendiſſe. Nam præter Alemannorum & linguæ Alemannicæ reliquias nihil adeo, quod alicujus momenti ſit, & ad gentes Germaniæ meridio-

meridionalis pertineat, apud ſcriptores ſecundæ ætatis invenitur.

THES. XX.

INter Germanos vero Septentrionales, ſeu Theotiſcos, (poſt Cattos & Cheruſcos primi) Thoringi ad Salam barbaram, exciſo Hercynio ſaltu ſylvaque Semana, notiores ſe reddiderunt. Horum Reges nomina habebant mere Theotiſca, v. gr. Hermenfridi. Vid. Sagittarius in rebus Thuringicis. Ipſi autem dicti videntur Thuringi velut Thoris, ſummi Theotiſcorum Dei propago aut populus, nam terminatio *ing* omnibus Theotiſcis derivationem & dependentiam item cognationem ſignificabat.

THES. XXI.

POſtea *Suevi* ſtrictius dicti notiores facti ſunt, gens Theotiſca omnium celeberrima, ſic, ut Plinio Germani Septentrionales ad Orientem poſiti omnes Suevi latiori nomine dicti ſint. Hi ſuo etiam tempore per fretum Balticum in Suediam penetrarunt, eique nomen dederunt antiquiſſimum *Suerig*, i. e. regni Suevorum. Prætèrea Suevi binis vicibus migrationes meridiem verſus inſtituerunt, priorem nempe Seculo I. II doquoe ad ripam Suevi, ut videtur, fluvii, quando ad Quados pervenerunt, & poſtea

in Pannoniam progressi, parti ejusdem Sueviæ ſ. Suaviæ nomen dederunt. Secunda migratio, proſtratis Thoringis, in Germaniam meridionalem ipſamque Galliam ſuſcepta eſt Seculo V. imo hinc Suevi tandem in Hiſpaniam pervenere, novumque ibi Regnum condiderunt, quod altero poſt Seculo à Gothis eſt deletum; Quidam vero Suevorum occupata Alemannia & Helvetiæ parte, nomini *der Schwaben und Schweitzer*, natales dederunt.

Nos ſequentes veterum Suevorum reliquias collegimus.

Hermen, vox etiam Suevis notiſſima, heroem ſignificabat, ſupereſt in nomine Regis Suevici, Hermanaricus.

Mund etiam Suevis illuſtrem liberum & clarum notabat. Supereſt in nomine Regis Suevici, Remismundus.

Olf, ſive *Ulf*, vel aſperiori pronunciatu *Hulf* auxilium notabat, ſupereſt in nomine Principis Suevici Adiulphus. *Affine* ὄλβος i. e. *Hulfe. Hinc multa Germ. nomina, E. g. Arnulfus, Gangolfus, Agilolfus aliis Egenolphus ſe ipſum juvans. Rex Longobardorum: Ulfarus. Ulfarius, Helfer, auxiliator: Vid. Lutheri Onomaſticon. Reg. I.*

Ric etiam Suevis notabat divitem opibus & viribus pollentem ſupereſt in nominibus Suevicis, Hermanaricus, Ebericus & aliis.

Theot,

Theot, *Theut*, *Dit*, etiam Suevis virtutem, gentemque virtutibus illustrem & magnam significabat. Supereſt in nomine Regis Suevici, Theotemarus S. Teutomarus.

THES. XXII.

INter Populos ſub generali Suevorum nomine comprehenſos excellebant *Burgundi*, intra Viadrum & Viſtulam fluvios olim poſiti, qui Seculo III in Germaniam meridionalem deſcenderunt, pulſisque Alemannis, prope Danubium conſederunt. Quarto Seculo ad Rhenum usque progreſſi ſunt, & Seculi Vti initio illustre Regnum Burgundicum in Galliis condiderunt. Hi procul omni dubio Theotiſca lingua uſi ſunt; Nos reliquias ſermonis ipſorum ſequentes collegimus.

Bald vel *Bold* notabat ſtrenuum & audacem, occurrit in nomine Gundebaldi Regis Burgundici.

Burg notabat arcem, quæ caput ſit multarum domuum, vel pagi integri. Non male Heuterus conjicit P. I. Rerum Burgundicarum ipſos Burgundos ab hac voce denominatos fuiſſe, velut Incolas Burgorum.

Giſil notabat ſocium & amicum quæ vox deinceps inflexa ſic eſt, ut ex ſingulari officio amici obſes *Ein Geiſel* diceretur. Supereſt in nomine Regis Burgundici Godogiſil.

God

God Deum notabat, ſicut noſtrum *Gott*: hinc Godogiſil, qui Dei amicus.

Gand, vel *Gun* ſine terminatione Suevica, notabat progeniem natalem. Supereſt in nominibus Principum Burgundicorum, Gundecus, Gundemarus, Gundibald &c.

Hild, etiam Burgundis gratiam & amoenitatem notabat, ſicut noſtrum *hold*. Supereſt in nominibus Clotildis, celeberrimæ ex Burgundica ſtirpe mulieris.

Hilp ſignificabat auxilium, ſicut noſtrum *Hülffe*. Supereſt in nomine Hilperici, Principis Burgundici.

Mar notabat illuſtrem, occurrit in nomine Gundemari.

Mund notabat notum, manifeſtum, occurrit in nomine Sigismundi Principis Burgundici.

Ric indicabat divitem, affluentem rerum copia. Supereſt in nominibus, Hilpericus & Sungaricus, Regum Burgundicorum.

Sig etiam Burgundis notabat victoriam, quod teſtatur nomen Sigismundi.

THES. XXIII.

INter Suevos generali nomine dictos excellebant quoque *Vandali*, qui IIItio IVtoque Seculo in Germaniam meridionalem, ac deinceps per Gallias in Hiſpaniam deſcenderunt, Regnum Vandalicum, quæ nunc Anda-

Andalusia dicitur itemque superato freto Herculeo, aliud in Africa imperium celeberrimum condiderunt. Hic cumprimis cavendum est, ne Vandalos, qui Theotisci erant, cum Vendis, qui Slavicæ prosapiæ sunt, confundamus: Supersunt sequentes Vandalici idiomatis micæ:

Gisil notabat amicum & socium, in Godogisil, Modogisil, & aliis.

God Deum notabat in dicto nomine Regis Vandalici Godogisil, & aliis.

Gund etiam Vandalis natales significabat. Hinc Gundericus Vandalorum Rex, quasi diviti loco natus dicebatur.

Hild procul dubio Vandalis notabat amorem, gratiam, quam recentiores Germani dixerunt *Huld*. Supereſt in nomine Hilderici, celeberrimi Vandalorum Regis.

Han videtur idem esse cum nostrid Haym, & sylvam significare: occurrit in nomine Hunerici Regis Vandalici, quod æquipollet notissimo nomine Henrici.

Mar vel *Mer* etiam Vandalis notabat illustre quid: Supereſt in nominibus Visimari, ex primis Vandalorum Regibus, Gilimeri, ultimi Vandalorum Regis, quem Iustinianus per Belisarium devicit, Hoamari ducis bellici, &c.

Ric Vandalis etiam notabat divitem pollentem opibus, viribus, amicis: Supereſt in nomini-

nominibus Gunderici, Genſerici, Hilderici, Hunerici, Regum Vandalicorum.

Vis convenit cum noſtro *Weiſs* ſapiens & obſervatur in nomine Viſomari, jam ſupra explicato.

THES. XXIV.

Heruli & *Rugii* gentes Germanicæ maxime Septentrionales, merito conjungentur tanquam affines vicinæque; Harum lingua procul dubio fuit Theotiſca, cujus vix ullæ reliquiæ ſuperſunt, præter nomen Odoacri, Regis & gentium domitoris, quem præſtantiſſimi auctores dictum volunt quaſi *Hutwacker*, auxilio expectato ferendo promptum. Vox *Ott* ſive *Hatt* notat expectationem, ſpem, deſiderium ſperatæ rei, & ſupereſt in vocabulis Hatto vel Otto, Hatwigis vel Hedwig (*Ein gewünſchter Ort, dahin man ſich retiriren kan*) ab Hat & wig.

THES. XXV.

Longobardi, gens Theotiſca, Sec. VI. in Pannoniam, indeque in Italiam commigrarunt, Regno florentiſſimo ibi inſtituto. Literas Longobardorum ex vetuſto Codice nobis tradidit Bonaventura Vulcanius in libello de literis & lingua Getarum p. 20. *ſeq.* quæ ex latinis corruptæ ſunt, nec multum adeo

adeo cum Runis Septentrionalibus conveniunt. Reliquias idiomatis Longobardici ſequentes ſuppeditare poſſumus:

Adel Longobardis nobilitatem notavit; occurrit in nominibus *Adelwaldi*, Regis, *Adelgiſæ*, *Adelberti*, vel *Alberti*, *Edelwerth*.

Ald ſervum ſignificabat. Hinc *Aldius* vel *Aldia* pro ſervo aut ancilla, ſæpius occurrunt in legibus Longobardicis à Goldaſto editis, Tom. II. L. 1. Tit. 8. Inde deſcendunt nomina *Thetaldi*, *Farcaldi*, *Grimoaldi*, *Romualdi*.

Aſt quod etiam ſcribebatur *aiſt*, item *haſt*, notabat animi promptitudinem itemque impetum & celeritatem, unde eſt noſtrum *haſt*, *haſtig*. Hinc in L. L. Longobardorum L. 1. Tit. 20. *aſto* animo facere, eſt *frevelhaffi thun*. Nomen *Aiſtulphi*, Regis Lombardorum huc quoque ſpectat.

Bandum vexillum notabat, idque oblongum, inſtar tæniæ aut faſciæ, teſte Paulo Diacono, L. 1. c. 20. Hinc Bandereſii apud Italos vexilliferi dicuntur.

Bert convenit cum noſtro *Werth*. Occurrit in plurimis nominibus Longobardicis, v. gr. *Ariberti*, *Cuniberti*, & *Gundiberti* Regum nec non *Adelberti*, *Lamberti*, *jam Alberti*, & *Luitperti*.

Brand videtur Longobardis ſignificaſſe fortem & armis egregie inſtructum: Supereſt

est in nominibus *Luitbrandi* Regis, *Hildebrandi* & Asbrandi, *annehmlich, und Göttlich bewaffnet.*

Casa domum notabat non vilem, sed aspectu dignam; *Cassina* autem domunculam. Vid. Leg. Longobard. L. 1. Tit. 4. & 10.

Fayda idem est ac nostrum *Fehde.* Notabat enim litem vi & armis finiendam. Vid. L. L. Longob. L. 1. Tit. 17.

Feld campum notabat. Vid. Paulus Diaconus de rebus Longobard. C. 21.

Feod, postea *Feudum,* h. e. prædium militi à principe concessum fidei præstitæ causa. Vid. Scriptores rerum Feudalium (*Old* apud veteres rem propriam; *Fe* fidem notabat) hinc *Feodd.*

Fodrum Longobardis dicebantur præstationes à Rege imperatæ forsan à verbo *fodern,* alii respiciunt ad vocem *Futter.*

Gild pecuniam notabat. Hinc in L. L. Longobardorum L. 1. Tit. 2. atque alibi *Widrigiltum* idem est ac *Wiedergelt,* vel pecunia restitutionis causa solvenda.

Hild etiam Longobardis gratiam amoenitatemque significabat. Hinc sunt nomina *Hildebrandi, Hildegardæ, Hilduini.*

Hosa Longobardis caliga dicebatur. Vid. Paul. Diaconus rerum Lombard. L. 3. c. 13.

Hulph vel *Holph* auxilium denotabat: exstat in quam plurimis nominibus Longobardicis,

dicis, v. gr. *Aiſtülphi*, *Ariulphi*, *Agiulphi*, *Giſulphi*, *Siconulphi*, *Baudolfi*, *Laudolfi*. [Hinc etiam Rudolphus, *der den neuen Anbauern hilfft*, *der leere Plätze ausrödet*.

Luit, nobis *Leut*, i. e. homines: Hinc ſunt nomina *Luitprandi*, *Luitperdi*, atque alia.

Mallum notabat locum judicii Regii, Vid. inter alia L. L. Longobard. L. II. Tit. 14.

Lama piſcinam ſignificabat, teſte P. Diacono C. I. Lib. I. cap. 15.

Marbais denotabat ſtratorem *einen Sattel Knecht*, à voce Mar, quæ Equum ſignificabat, Vid. P. Diaconus L. 2. C. 9.

Morgingaba nihil aliud eſt, quam noſtrum *Morgengabe*, ap. Paulum Diac. & in L. L. Longob. Lib. I. Tit. 4.

Mundium Longobardis ſignificabat tutelam, Vid. L. L. Longob. Lib. I. Tit. 17. & alibi. Sic nos dicimus *Vormund*, *Mündel*.

Rach, item *Racht*, ſignificabat contentionem in judicio, & opponebatur *Faydæ*: Unde in Longob. L. L. Sæpius legitur in *Aracho*, h. e. *im Rechten*, & qui auxilium in judicio ferunt, præſertim Vades, vocantur, *Rachinburgii*. Atque hinc eſt noſtrum *Rachten und rechten*, quod per æ ſcribendum eſſet, ſi origines vocis ſequi volumus.

Scalc etiam Longobardis ſervum notabat; hinc eſt nomen *Geodiſcalc*.

Sculdâis, vel *Scultheis*, recentioribus

Schultheiſs, Prætor erat, qui poteſtatem jubendi obtinebat adverſus delinquentes: Sæpe legitur in L. L. Longobarticis.

Scala, teſte Paulo Diacono L. I. c. 13. poculum ſignificabat, rectius pateram. Hinc eſt noſtrum *Schale.*

Spata vocabatur Enſis latior. Vid. Paul. Diac. Lib. I. cap. 13. Hinc eſt noſtrum *Spaten, ſ. Grabſcheid.* Gall. Spatule, Eſpadille &c.

Theod etiam Longobardis nationem magnam & celeberrimam deſignabat: hinc eſt nomen Theodelindæ, aliaque plura.

Thing judicium notabat. Vid. L. L. Longob. L. 2. Tit. 2. Hinc Diengſtag hodie Dinſtag eſt dies judicii.

Vald poteſtatem ſignificabat. Hinc ſunt nomina *Adelvaldi*, & *Ariovaldi*, Regum.

Vaſſus, & *Vaſallus* notabant hominem alterius dominio ſubjectum & quæ applicata poſthæc ſigillatim ſunt ad leges feudales.

THES. XXVI.

PRogredimur ad *Francos*, Gothis ceterisque à Germanico nomine remotioribus populis ad Finem hujus periodi ſemotis, Et Franci quidem veras illorum origines ſcrutanti nihil aliud fuiſſe deprehenduntur quam ſyſtema populorum Germanicorum occidentalium, tam Ingævonum quam Iſtævonum, ut Pliniano ſtylo utamur, hoc eſt, tam

tam ſeptentrionalium, quam meridionalium, cis-vel trans Hercyniam ſitorum, quotquot videlicet Oceano Germanico propiores erant, præſertim Teutiſcorum. Hi populi tertio quartoque Seculo tuendæ libertatis cauſa illuſtre fœdus pepegerunt, quod à Theotiſco libertatis vocabulo *Franc* Francicum dictum eſt occupataque Germania meridionali prope univerſa & Gallia Belgica, nomen linguamque ſuam latiſſime propagarunt, maxime cum ſub Carolo M. Europæ imperium obtinerent.

THES. XXVII.

ETſi vero totum Francicæ linguæ apparatum explicare hic non poſſimus, quia pleraque ad tertiam Periodum pertinent; initium tamen hujus rei lubenter nunc faciemus. Ergo ad colligendas Francicæ linguæ reliquias præter nomina Regum, virorumque & fœminarum illuſtrium Francici ortus ſpectat præſertim fragmentum Homiliæ de hiſtoria Chriſti ab Iſidoro Hiſpalenſi conſervatum, ſeptimoque Seculo ſcriptum, una cum Gloſſariolo, quod idem Iſidorus poſteris tradidit: vid. Opp. Iſidori. Nec non Fragmentum idem, prout Palthenius Harmoniæ Evangelicæ Theotiſcæ illud adjecit. Sequitur formula abrenuntiationis Satanæ, Sec. VIII. ineunte in Synodo Liftinenſi

præscripta, quam Eccardus in monumentis Catecheseos Theodiscæ edidit. Insuper nomina mensium & ventorum, aliaque à Carolo M. constituta, quæ in ejusdem vita Eginhardo scriptore leguntur. Denique Evangelia Ottfridi à Flacio & Dietericò Stadenio vulgata, nec non Harmonia Evangelistarum Tatiani theotisce vel francice scripta, & à Palthenio edita. Hæc enim Carolinam ætatem omnino sapiunt; à qua nec alienum est fragmentum Francicum, colloquium Christi cum Samaritana, quod Lambecius L. II. de Bibliotheca Vindobonensi p. 383. publicavit.

THES. XXVIII.

ERuditissimi quidam Galli, atque inter alios Ludovicus Morerius, ex Dominico Bouhorsio Jesuita, Lexici historici p. III. p. 307. fatentur, Francicos Reges ante Carolum M. in media Gallia cum aulicis ministris theotisca lingua usos fuisse. Juvat sequentes tres observationes adjicere. I.] Francos ante Carolum M. & ætate Carolina imitatos esse flexionem nominum & verborum Latinorum, cujus rei causa Monachis adscribenda videtur, desiit autem sequentibus seculis. II.] Francos nimium quantum amasse literam *H*, eamque asperius pronunciatam; unde duplex *H.* idem prope ipsis valuit, ac

Saxonum

Saxonum *K*, ſimplex vero *H* multis nominibus v. gr. Ludovici Lotarii præfixum eſt, pro quibus Monachi ſcribebant *CH*, Chlodoveus Chlotarius. III.] Francorum ſermonem eo tempore habuiſſe particulas valde prolixas, v. gr. *Bithiuuanta* pro quia. Denique Orthographia Francica mire differebat, ut ſingula pene monumenta, quæ ſuperſunt, novam nobis aliamque offerant vocum ſcriptionem.

THES. XXIX.

SEquuntur *Saxones* noſtri, quorum nomen tertio jam Seculo inclaruit, quique ſequentibus temporibus ex Nord-Albingica Saxonia progreſſi non ſolum Veſtphaliam Veteranam & ſuperiorem, quæ dicitur, Saxoniam occuparunt, ſed crebris etiam navigationibus Angliam littusque Saxonicum in Flandria, Picardia, & Normandia, acquiſiverunt. Horum lingua, quantum ex nominibus atque monumentis patet, tota fuit theotiſca, ſed adſtrictioris paulo & magis argutæ pronunciationis. ſuperſunt autem ſequentia ſecundæ Periodi monumenta Saxonica. Primum ex Seculo VII extat Cadmonis, Monachi Anglo-Britanni Paraphraſis poëtica Geneſeos, deinceps Archæonomia, ſ. leges Saxonum, eodem, quod videtur, ſeculo ſcriptæ. Cetera enim Carolo M. recen-

tiora sunt: Nisi quod idoneis ex argumentis credamus, quatuor Evangelistarum Saxonicam translationem à Foxio & Junio editam, vel paulo ante, vel ipsa Caroli M. ætate confectam esse. Ceterum Saxonicas etiam hujus ævi voces ad sequentem eamque generalem collectionem remitto.

THES. XXX.

REstat, ut de *Gothis* etiam eorumque literatura nonnihil dicatur Getarum sane nomen prima jam dum ætate satis notum fuit, quos doctissimi homines à Gothis studiose discriminant; quæ observatio non omnino est negligenda, neque tamen nimis extendenda. Nam Getæ [quod monumenta historiæ frequentissime docent] Celtarum fratres cognatique & lingua & moribus cum iisdem mire conveniebant, quod inter alios Ovidius in lib. Tristium & de Ponto docuit, qui apud Getas in exilio commoratus eorum sermonem cum Germanico comparavit. Videntur itaque à Iapeti filio quodam non minus ac Celtæ progeniti, semperque vicini Celtarum fuere. Habitarunt ad Tanaim fluvium Pontumque Euxinum, atque inde extensi ad Tibiscum usque adeo ut Daci pro Getica natione sint habendi. Videntur autem non diu ante Christum natum quidam Getarum versus Septentrionem

nem aſcendiſſe qui ad Viſtulam habitarunt; Hos Hercyniæ ſylvæ appendix poſtmodum à Getis ſic ſeparavit, ut peculiaris populus haberentur, & Gothones plerumque dicerentur. Declinante autem Seculo II poſt Chriſt. nat. Gothonum vel Gothorum natio inſigniter aucta, verſus meridiem deſcendit penetrata ut videtur, ſylva Hercynia, eo loco, ubi Viſtula eandem ſcindit; junctique ſic Gothi Baſtarnis, Peucinis aliisque Celtis, in Daciam ingreſſi ſunt, eamque & vicinas Regiones ad Danubium usque occuparunt. Hic in Oſtro-Gothos & Viſi-Gothos ſive Orientales & Occidentales diviſi ad Seculum uſque IV habitarunt, & deinceps Danubio ſuperato, Pannoniam, Italiam, Galliæ partem, & Hiſpaniam occuparunt. Seculo IV. adulto Ulphilas Gothorum Eqiſcopus, literas popularibus ſuis dedit, quas ipſe ex Græcis & Romanis confecerat: [vid. Alphab. ſuperius traditum] idemque magnam S. Scripturæ partem in Gothicum ſermonem tranſtulit, ex quo ejus labore IV Evangelia ſuperſunt, vetuſtiſſimum Septentrionis literati monumentum. Sequentibus Seculis cum Gothones, qui ad Viſtulam remanſerant, navigatione inclareſcerent, & Gotlandiam inſulam occuparent, paulatimque potentiores fierent, videntur navibus in Suediam ingreſſi, magnamque ejus partem occupaſſe,

quæ vel hodie Oſtrogothia & Weſt-Gothia vocatur. Hic & regnum peculiare habuerunt quod à Suecis tandem fuit deſtructum. Ceterum vocabula Gothica ætatis II. Lexico, quod ſub ætate III proponetur, reſervamus.

THES. XXXI.

QVod denique attinet ad linguas *Scandicas* certum eſt, Scandiam primum à Japetigenis, ſigillatim à Cimbris nec non ceteris Theotiſcis vel Suevis occupatam fuiſſe, quod tertio vel quarto Seculo ante Chriſtum natum eveniſſe videtur; Et hi mores linguamque reliquorum Theotiſcorum retinuere: Unde factum eſt, ut antiquiſſima quælibet monumenta Scandica Runicis ſcripta literis à Saxonum & Longobardorum reliquiis non multum differant. Ipſum quoque nomen Suedorum procul dubio eſt à Suevis, Runicæ autem literæ, quæ ſupra propoſitæ ſunt, numero ſedecim, videntur eſſe vetuſtiſſima Germanorum Septentrionalium ſigna grammatica. Ipſo autem Chriſti naſcentis ſeculo Gothi ad ſinum Codanum habitantes, ubi nunc Gedanum eſt, trajecto mari, primum Gothlandiam inſulam, deinceps magnam Suediæ partem occuparunt; inter quos celeberrimum nomen fuit Othini, qui univerſum Septentrionem nominis ſui fama implevit.

Proba-

Probatiſſimi Scriptores rerum Septentrionalium hiſtoriam Scandicam dividunt in *Bruna-old*, ſive ætatem qua demortuorum corpora combuſta ſunt nempe ad Othinum usque & *Hauga-old* qua demortui ſepeliri cœperunt, quod poſt Othinum factum eſt. Et ex prima quidem iſta ætate nihil monumentorum ullibi ſupereſt; quæ autem ad ſecundam ætatem pertinent, & Carolo M. antiquiora ſunt, perpauca inveniuntur, videlicet Diſticha de literis Runicis, quæ Franciſcus Iunius cum Evangeliis edidit, nec non Inſcriptiones quædam Runicæ inter eas, quas Olaus Verelius ad finem hiſtoriæ Gothrici, & Peringskiœldius in Commentario ad Hiſt. Theodorici Veronenſis edi derunt. Edda enim, antiquiſſimus, qui extat Scandicus liber, Seculo demum XI ſcribi cœpit. Sed quæ huc pertinent, una cum reliquiis Periodi tertiæ, ſuo loco tradentur.

THES. XXXII.

PEriodus 3tia Literaturæ Septentrionalis â Carolo M. ad auream usque Bullam vel ætatem Caroli IV. extenditur, atque hic IX vel linguas vel Dialectos Septentrionis deprehendimus, nempe:

1) *Helveticam*, quæ & Alſatica fuit, atque in nonullis Diplomatibus, Chronicisque

ſupereſt, cujus hoc inter alia proprium eſt, quod litera R. ante aliam Conſonantem mutetur in L. v. gr. *Kilch* pro Kirch.

2) *Suevicam recentiorem*, quæ cum Helvetica in plerisque convenit.

3) *Francorum orientalium* Dialectum, quæ in Winsbekii Paræneſi, & Notkeri glosſis extat.

4) *Saxonicam ſuperiorem*, à quo eſt idioma hodiernum, quod *hochteutſch* dicitur. In hac Dialecto litera Z frequenter ponebatur pro S. v. gr. *daz* pro *das*, nec non i. pro e. v. gr. habin pro *haben*, quæ ratio ſcribendi in Diplomatibus frequentiſſima eſt.

5) *Saxonicam inferiorem.*

6) *Friſicam* & *Belgicam.*

7) *Danicam*, cujus Dialectus eſt Norwegica.

8) *Suedicam* & 9) *Islandicam.*

THES. XXXIII.

TErtia hac ætate non ſolum apud Francos, Gallos, Hiſpanos, & Italos uſus veterum linguarum Francicæ, Celtibericæ, & Longobardicæ deſiit, ſuccedentibus in earundem locum filiabus linguæ Latinæ ruſticanæ nempe Franco-Gallica, Hiſpanica & Italica; verum etiam Anglo-Saxones Normannorum adventu Saxonicam ſuam linguam, intermixtis innumeris Gallorum vocabulis,

bulis, ſic alterarunt, ut inde Anglica Scoticaque lingua hodierna prodierit.

THES. XXXIV.

Juvat, ut eo rectius omnia intelligantur & ſuccedant ſequentia etiam annotaſſe.

1) *Helvetiorum & Alſatiorum* ſermo originem trahit ab Alemannis, qui Helvetiæ partem Orientalem, Alſatiamque occuparunt, atque primum â ſermone Francorum, magis vero â Saxonico notabiliter diſcrepavit; Poſtmodum autem Suevorum vicinitate & amicitia factum eſt, ut magis magisque ad reliquorum Germanorum linguam accederet, â qua tamen ante paucos etiam annos ſatis adhuc diſcedebat, & Diphtongis horridioribus delectabatur v. g. *uo in huoch* pro *hoch*. Vid. inter alia Ruodberti Abbatis. S. Galli Gloſſarium aliaque hujus generis ſcripta in Goldaſti ſcriptoribus Alemannicis.

2) *Dialectus Suevica* originem debet veteribus Suevis, ſed non nihil traxit ab Alemannorum vicinitate. Domeſticum autem Suevis fuit mollius pronunciare prope omnia, & literam L. & N. ſæpius intermiſcere lit. F. Tũ B ordinario apponere v. gr. *in Pfund, Pfahl Pful*, &c.

3) *Dialectus Francica Orientalis* retinuit radices & vim linguæ Francicæ veteris mediamque

unque inter Saxonicam asperitatem & Suevicam mollitiem viam sequitur; sed cum â Suevis Franci Orientales Poësin Germanicam acceperint, multum â veteri ingenio Francico discesserunt, & Suevos imitati sunt.

4) *Dialectus Saxonica Superior* primum cum Saxonum inferiorum idiomate prorsus conspiravit. Postmodum cum Francorum Familiæ illustres plurimæ ad nos commigrarent, ipsaque vicinia occasionem mutationis ampliſſimam exhiberet, factum est, ut Francica Dialectus, quæ cum Suevica jam permixta erat, ad Saxones nostros non tota quidem commigraret, sed tamen dominatum aliquem inter nostrates obtineret, indeque prodiit lingua, quam nunc *Hochteusch* vocamus.

5) *Dialectus Saxonica inferior* nonnihil quidem mutationis passa est â Francis, rerum olim Dominis, retinuit tamen satis manifeste veterem indolem Saxonici sermonis, ideoque asperior partim, partim adstrictior est, & â Diphtongis cumprimis abhorret.

6) *Frisiorum & Belgarum lingua* composita est ex veterum Istævonum & Francorum linguis. Illius origines investigarunt Goropius Becanus in Becceselenis & Adrianus Schrikius in orig. Celticis & Belgicis, quorum uterque suos patitur manes; Rectius autem rem gessit Cornelius Kilianus in Dictionario Teutonico. Conferantur cumprimis leges Frisio-

Frisiorum veteres à Sibrando Siccama 1617. editæ, nec non Io. à Beka Chronicon aliaque id genus: Et notetur Frisios sæpe abbreviationum cupidissimos fuisse; hinc oriuntur tot singularia Frisiorum nomina, quæ Germanica vix ulli esse videntur v. g. Ubbo, Emmo, Hajo, Haro, Taco, quæ orta sunt ex nominibus Ubbrandt, Emmen, hard, Hajolph, Harmann, & Tanchert.

7) *Danorum lingua* propago Saxonicæ est, genuitque ex se Norwegicam, hodiernam. Vid. Olai Wormii liber de literatura Danica & Christiani Ostersenii Glossarium Danico-Norwegicum.

8) *Suedica lingua* à Suevis originem trahit, intermixta autem sunt multa Scandica, quædam Saxonica & plurima Gothica. Vid. Diplomata Suevica ab Itadorfio edita, & Verelii Lexicon Scandicum.

9) *Islandica lingua*, quam septentrionales Heroum sermonem vocant, exorta est a primis Scandinaviæ incolis, quorum sermo post Othinum cum Gothica lingua permixtus fuit. Cum vero Scandinavii generosissimi, dominatus Regum suorum impatientes, in Islandiam commigrarent, lingua hæc in eandem quoque Insulam tota transiit, ex qua Septentrionis monumenta tantum non omnia prodierunt, & illustrari debent. Iuvat igitur sequentia monumenta

Islandica

Islandica, quæ & Runica dicuntur atque ad tertiam Periodum pertinent, commemorare; Inſcriptiones Runicæ à Vrelio & Peringskiœldio collectæ, de quibus ſupra; accedunt Ioh. Itadorffii Rune Sterner, & nummi Runicis literis ſignati. Vid. Nic. Kederi Tract. de argento in Runis, & de nummis Runicis.

Fragmenta legum Runice ſcriptarum edita à Jona Rugmanno, 1667. Libri Runici ſcripti ordine alphabetico ſequenti;

Alexander Mikla-Saga, h. e. Hiſtoria Alexandri M. edita ab Itadorfio, 1672.

Edda, edita à Reſenio, A. 1665.

Gotrika Ralphs-Saga, edita à Verelio 1664.

Iterrand-Saga, edita à Verelio 1672.

Konunga-Sagur, i. e. Hiſtoria Regum Septentr. edita à Rugumanno 1670.

Olaf-Saga, Trykwar ſonar, edita à Vereljo 1664.

Olafs-Saga Helga, edita ab Itadorfio, 1675.

Servies Regum Daniæ, edita ab Olao Wormio.

Skorronis Sturleſon Chronicon, editum à Reſenio.

Ejusdem Hiſtoria Septentrionalis, edita à Peringskiœldio, 1698.

Sturlangs-Saga, edit. à Gutmundo Olai, 1694.

Torſteins-Saga, Wikkings Sonar, edit. à Jac. Rhenfield, 1680.

Troje-

Trojemanna-Saga, edita, ni fallor, à Verelio.

THES. XXXV.

GLoſſarium generale Linguarum Septentrionalium, præſertim Theotiſcæ, Gothicæ, Saxonicæ & Scandicæ.

Aa, Saxonibus aliisque Theotiſcis, ſigillatim Alemannis, Aquam notabat. Anglo-Saxones dicebant *Ea*, hinc nomen habent tres fluvii in Weſtphalia, unus in Friſia, unus in Trans-Iſalana, unus in Brabantia & duo in Helvetia. Celtæ pro *Aa* dicebant *Alva*, unde & Latinum aqua videtur ejusdem cum Celtica iſta voce originis. Hinc & vetus dictio Germanica *Aalend* ſive Inſula quaſi *Aaland*, aquatica regio, apud Lipſium in Collectione verborum veterum Germanicorum, Cent. III. Ep. 44. apud Wilhelm. Somnerum pag. I. Cui vicinum eſt Saxonicum *Ealand*; Anglo-Saxones dicebant *Ealond*, noſtri hodie *Eyland*: hinc etiam deſcendit antiquum *Aaw* ſive *Awe* hodie *au* vel *aue* h. e. aquaticum, regio aquoſa. Alemanni & Suevi dicebant *Auge*. Hinc eſt vocabulum *Augia*, & Franco-Gallcio uſu *Algia*, quod in diplomatibus Latinis frequens eſt: Sic Augia dives dicitur *die Reichenau*. Anglo-Saxones dicebant *ou*, Franco-Galli *Au*, & *Eau*. Vid. Huetius in

Origi-

Originibus Cadomensibus p. 436. Consulatur egregium Specimen Io. Leonh. Frischii P. I. Miscell. Berolinens. de voce Aa.

Aar it. *aarn, arn,* avem notabat Theotiscis praesertim Saxonibus, postea ad aquilam avium principem hoc nomen applicatum est, ex quo Saxones recentiores fecerunt *Arend*; Non abludit à Graeca voce ὄρνις.

Ab, quod Gothi, Scandi aliique pronunciabant *Af*, [Vid. Glossar. Goth. Franc. Iunii p. 34. seq.] convenit cum Graeco & Latino *Ab*. Sic Francis *Ableibe* erat mori *ableiben* Vid. Baltherius ad Tatianum, p. 113. *Abunst*, amoris & gratiae privatio.

Aber portus Gallis veteribus & Britannis: vox Celtica in *Aberdeen* & aliis.

Aban maritum significabat Gothis, vid. Iun. in Gloss. Goth. p. 333.

Abur Francis notabat *iterum*, nec non particulam adversativam *sed*. Hinc est nostrum *aber abermahl*. vid. Balth. ad Tatianum p. 397. Gentes vicinae interposito T scripserunt *abtar, aftier*, sicut Anglo-Saxones *Aftar*, et & Scandinavii.

Accar hodie *Acker*, vox Francica, vid. Balth. ad Tat. p. 387. convenit cum Lat. & Graec. *ager*, ἀγρός. Gothis *Akers* dicebatur ager, & Anglo-Saxonibus *æcer*, Scandis *akur* Normanni hodie retinent vocem acre. Vid. Iun. Gloss. Goth. p. 48.

Ach

Ach, antiqua vox Iapetica; dolores & ſuſpiria indicans. Anglo-Saxonibus acse erat dolere: Hinc eſt noſtrum *ach æchzen*, Convenit cum Lat. *ah* & Græco ἄχος. Vid. Meric. Caſaub. de 4. Ling. 246.

Acran Gothis erat proventus agri, unde Junius derivat vocab. *Wuckern*, *Wucher*.

Acus, vel *Acs*, inſtrumentum acutum ſcindendo aptum quodlibet notabat, vid. Palth. ad Tat. 330. Hinc eſt Anglo-Saxonum *acs* ſecuris, Germ. *Axt*, Scandicum *æeſen*: convenit cum Græco ἀξύνη, cumque Latino *acus*, *acuere*, *acutus*; addatur Franco-Gallicum *aigu*, acutus.

Acet, in omnibus prope linguis Europæis, acetum, ſeu ſuccum acidum notat. Sic in Evangeliis Gothicis legitur *akeit*: Anglo-Saxones dicebant *æced*, Belgæ *edik* & Germani noſtri olim *Ezzich*, nunc *Eſſig*.

Adel, originitus Celtis notabat egregiam indolem vel genium, ita hodie apud Suedos *ædel* dicitur ingenium; Poſtea nobilitatem ſtirpis Theotiſcis aliisque Germanis notabat: Hinc ſunt nomina vetuſta *Adelbald* [*Adelwald*] *Adelgundis* & Anglo-Saxonica *Adel-Wolff*. *Edel-Ledus*. Hinc & theotiſca vocabula *Adhal* ap. Palthen. in Not. ad Tat. p. 403. & Junium in notis ad Villeramum, p. 408. itemque vox *Adhil* ſ. *Edhil* apud eundem Palth. p. 412. Hinc quoque nomen

adelaar, ſ. aquila h. e. nobiliſſima avis ortum eſt.

Ael, *Aelia*, ſyllaba producta, coctum liquorem ſignificabat Celtis & Theotiſcis, qualis cereviſia eſt, quam Angli, Sueci, Dani, hodienum *Ael Oehl* nominant.

Ael vel *Ell* Syllaba adſtricta plerisque Populis Celticis finem hominis & fata poſt mortem deſignabat; unde apud Germanos noſtros vocabulum *Hölle* infernum, & apud Scandos præſertim Suedos *Hel* mors eſt.

Aern it. *Ern* Gothis ſignificabat legatum vid. Jun. Gloſſ. Goth. p. 45. unde Scandis, præſertim Suedis *arn* eſt nuncius nobilis, Islandis Ernde idem eſt. Apud Francos *airen* notabat quemlibet Miniſtrum nobilem nec non vox *Eren*, unde & vetus Germanicum *Ehrn*, quod paulo inferius eſt titulo *Herr*. Vid. Palth. ad Tat. p. 411. qui & hinc derivat vocem *Ehrenhold*.

Afal, Celtica vox, pomum notabat, hinc *Apffel*.

Ag vel *Aga a* brevi, Septentrionalibus populis notabat ducere, unde Scandis *Agiætur* titulus erat ducum & ſummorum virorum. Convenit cum Græco ἄγω, unde & ἀγητὴρ ſ. Dux ſupremus. Turcis *Aga* dux legionis eſt.

Ag, *Aga*, *a* longo Gothis ſignificabat vexationem, & calamitatem vid. Jun. in Gloſſ. Goth. 34. Anglo-Saxonibus *Aeglan* erat moleſtum

moleſtum eſſe, *ægan* dolere, *Aglo* Gothis ſignificabat difficile, quod Junius comparat cum Græco ἀηγένεσθαι, lædi.

Agu Gothis ætatem notabat, quod convenit cum Anglo-Saxonico *Age*, & Franco-Gallico *Aage*, ejusdem ſignificationis vocibus Hinc *Agukduth* Gothiseſt æternum. Jun. in Gloſſ. p. 41.

Ahgan Gothis ſignificabat arbitrari, ſentire, vid. Jun. in Gloſſ. Goth. p. 42. Theotiſci interpoſito T pronunciabant *Ahgten* l. *Ahten*; hinc eſt Anglo-Saxonicum *Ethan*, putare & Francicum *Ahton*, exiſtimare. Hinc noſtrum *achten*. Junius comparat cum Græco ἡγέομαι.

Ahl, quodlibet oblongum & tenue, hinc *Ale*, acicula Gallis, noſtrum *Schuch-Ahl*, & anguillæ nomen.

Ahm, *Ahma* Gothis notabat halitum, ſpiritum. Convenit cum Francico *Ahtem* vel *Athum athmon* ſpirare apud Palth. p. 406. Franci enim T interponere ſolebant, hinc eſt noſtrum *Athem*, vel *Odem*, nec non *athmen* ſpirare. conf. græcum ἄω, ἄημι, unde eſt ἄημα, flatus, itemque Latinum *anima*, & Franco-Gallicum *ame*.

Ahten a brevi, nam præcedens vox *à* longo pronuncianda eſt: Francis notabat perſequi, *verfolgen*. Vid. Somnerus ad Lipſium p. 5. Hinc eſt Germanicum *Acht*, *in die Acht erklären*, *ächten*, *ächter*.

Athon Gothis erat octo, apud Jun. p. 402. Hinc eſt Francicum.

Aht, Scandicum *Ahti*, Germ. *achte*, græcum ὀκτώ, & Lat. octo.

Aiſch Celtica vox, deforme, horridum notabat, Saxones dicunt *eiſch*, *eiſchlich*. Convenit græcum αἰσχρός.

Al, *a* longo, in omnibus prope linguis Celticis id ipſum ſignivicavit, quod Latinum *alere*, unde eſt *altus*, quaſi diu *alitus*, ut creverit. Theotiſcis vero *Alt* ſemper denotavit ſenem, quem diu cibi aluerint, hinc apud Gothos *alita* eſt ſaginatus. Vid. Jun. p. 49. Hinc etiam deſcendit vetus vocabulum *Alde*, genus, *Geſchlecht*, quod legitur in Evangeliis Ulphilæ Luc. 1. 50. In fragmento Lambeciano theotiſco apud Palthenium p. 426. legiur.

Altmaga, h. e. majores ſ. anteceſſores familiæ & cognationis. Et in Tatiano Palthenii p. 298.

Altuom Alterthum, h. e. ætas provecta. *Ald* Keroni eſt ſervus, qui a familia alitur.

All [*a* brevi] ab ultima usque ætate notavit univerſum, omne, totum, Gothis *Allei* ſunt omnes, & *Alls* totus, Jun. p. 49. 50. Apud Anglo-Saxones *All* notat omne & totum apud Cambros vero *Oll* convenit cum græco ὅλος. Similiter Scandinavi adhibuerunt hanc vocem; Hinc *Aldheyd* eſt univerſus populus

populus in Hist. Gothrici, p. 36. *Allmenninger* universas, ibid. p. 27. Germani nostri cumprimis Suevi vocabulo *All* indicarunt omnes, formaruntque novam vocem *Hel*, quæ notabat totum, quare & Suecis *helen* est totum.

Alp, *Alb*, Iapeti posteris notabat montem, unde est nomen Alpium, & testis est Isidorus, Gothos Montem *Alpem* vocasse. Scandi vocabulo *Alf* indicabant incolas montium fortissimos, & sigillatim spiritus geniosque montanos, unde est fabula Germanorum veterum *vom Alp*. Vid. Olaus Verel. ad Hist. Gothrici p. 34. Adde. *Albios* Albiones, Albigenses.

Am, *Amb* a brevi, ab ultima usque ætate significavit circa, propter. Supereſt hoc sensu in lingua Cambro-Britannica: adde Belgicum *om*; ceteræ gentes scripserunt *omb* vel *ymb*, ut Anglo-Saxones, vel *umb*, ut Germani nostri. Convenit cum Græco ἀμφὶ & Latino ambire.

Amal Gothis orientalibus notabat cœlum, hinc sunt nomina Amalfredi, Amalbergæ, Amaltrudis & Amalswindæ. Gothi occidentales dicebant Imil, quod convenit cum veteris theotisco *Himin Himmel*, de quo vid. Eckardus ad monumenta Catechetica theotisca p. 100. unde est nostrum *Himmel*.

Ambacht, *Ambachus* Cæsaris jam ætate

Gallis notavit officialem vel miniſtrum publicum, quem Feſtus Clientem vocabat. Hinc eſt Anglo-Saxonicum *embiehtan*, miniſtrare, *Emhebtmann*, miniſter publicus, noſtris, *Ambtmann*. Vid. Lipſii vocabula germanica vetera p. 2. In Tatiano Palthenii p. 276, legitur *Ambahtah*, h. e. officium publicum, & p. 337. *Ambahtidun imo* miniſtrabant illi. Hinc eſt procul dubio noſtrum *Ambt*, *Beambten*. Eadem vox Scandis hoc ſenſu recepta fuit. Et Suedis hodienum *Embte* eſt miniſterium. *Vide plura in Montano ad Cæſaris l. 6. c. 15.*

An, *a* longo, ſignificabat ſine, quam ſignificationem in lingua Suedica ſimpliciter retinuit. Hinc eſt noſtrum *ohn*.

An â brevi, in omnibus prope Septentrionalibus linguis notat ad, ſuper &c. præſertim in compoſitione vocum, hinc eſt theotiſcum *anaginne* principium, noſtrum *Anbeginn*, *Anfang*, & innumera alia. Vid. Palth. ad Tatian. p. 276. Gothi confundebant particulas *an* & *in*. Plura compoſita vid. in Gloſſ. Goth. p. 51. ſeq.

And per *a* breve, principio notavit ſuperiorem faciei humanæ partem: Hinc eſt vox *endi* frons in Gloſſario Rabani Mauri.

Andin frons cum oculis, apud Tatian. Vid. Palth. in notis p. 413. Hinc eſt noſtrum *Antlitz* quod apud Tatianum ſonat *Anluz* p. 306. Sic enim rectius legitur, quam *Anliz*, nam

nam apud Otfridum & Villeramum legitur *Anluza*, in Gloſſario Lipſii apud Somnerum p. 3. *Anlit* vel *Antliton*, Gothis *Antleiz*. Poſtea quia in fronte & oculis Zelus, ira & affectus ceteri vehementiores omnium ſe clariſſime ſpectandos exhibent;

And vel *Ando* notavit zelum, *Andoda* zelare, unde eſt Saxonicum *Anda* & *Andian*, quæ idem ſignificant apud Somnerum in Gloſſ. Lipſ. p. 2.

And a longo, Germanis priſcis notabat ſpiritum & vim animæ interiorem, unde Dani hodie ſpiritum *Aand* vocant; hinc eſt noſtrum *ahnden* i. e. interius percipere.

Ander, ſicut hodie, ita olim ſignificabat ſecundum & alium. Sic apud Gothos *Andar* erat alius. vid. Gloſſ. Jun. p. 62. Lingua Scandica *Andar* notat alium, vid. Epicedium Regneri Lodbrock p. 5. Islandi dicunt *annar*, Dani *andar*. Idem uſus vocis apud theotiſcos vigebat; ſic in Tatiano Palthenii p. 364. *Anderavies* eſt alia ratione, *andera ſtunda* ſecunda hora p. 389.

Angel vel *Ankel* notabat inflexionem, incurvationem valde ſpectabilem. Hinc Anglo-Saxonibus *Angle*, notabat hamum vel uncinum, *eine Angel* apud nos. Conf. ἀγκύλη & ἀγκὼν Græcorum, i. e. curvatura genuum & angulus & uncus Latinorum

tinorum. Vid. Mericus Casaubonus de 4. linguis.

Ang, Angust Celtis & Theotiscis notabat angustiam, compressionem; vid. Gloss. Lipsii Somneri p. 3. Anglo-Saxones dicebant *anengs*, hinc est Germanicum *Angst*. Palam est, Latinas voces, *angere, angustus* & *angustia* cum his convenire, nec non græcum ἄγχω. Suedis hodiernum usitata est vox *Aengst*, vid. Eckardus in Annot. ad monimenta Catechetica theot. p. 127.

Ans vel *Anst* omnibus prope septentrionalibus populis olim gratiam notavit, vid. Jun. Gloss. Goth. p. 62. Theotiscis dicebatur *Aenst* præsertim Tatiano vid. Eccard. l. c. p. 127. Hinc postea pronunciatum est à Theotiscis *Unst*. Inde est *Abunst* contrarium favoris vel gratiæ, odium. Vid. Eckardus l. c. Tandem præposito augmento *Ge*, ex hac radice prodiit vox *Geunst* contracte *Gunst*. Occurrit hæc radix in nominibus Ansberti (*Gunstberth*) Anserici, Ansfredi, & Ansbrandi. Postea vocula *ans* accepit significationem potentiæ & imperii: Hinc Gothis *Thiodans* dicebatur Rex gentis celeberrimæ: unde prodiit appelatio vetus *Grosse Hansen* rectius *Ansen*, & urbes potentiores dicebantur *Anse*, anseaticæ urbes: Reges vero Gothorum *Anses* audiebant.

Ant notabat olim ante & contra; Scandi dicebant

dicebant *and* nec non Gothi; vid. Gloſſ. Jun. p. 62. Idem obſervatur in lingua theotiſca; hinc eſt *Antlingen* apud Tatianum p. 290. & in Gloſſ. Keronis *Antlengan* h. e. reſpondere, quod Gothi dicebant *Andhaſgan*, vid. Jun. Gloſſ. p. 48. convenit cum noſtro *antworten*.

Antſano Tatiano eſt accipere p. 341. apud Palth. quod eſt noſtrum *entpfangen entweiden*. Theotiſcis notabat præſentem eſſe; vid. Eccard. ad monimenta Catechetica p. 114. Hæc radix in compoſitionibus frequentiſſima eſt: cumprimis huc pertinent voces, Gothicæ ex Gloſſ. Junii p. 54. *Antaſtats* adverſarius: *Antaburd* reſponſio, p. 55. *Antbeidan*, combinare, *Antbinden* ſolvere p. 58. *Anthalidan* confiteri, *Anthausgan* exaudire, p. 59. *Anthaldan* detegere, *antniman* (*entnehmen*) *antſtandan* reſiſtere, p. 60. conf. Lat: ante & græcum ἀντί.

Ap vel *Af* a longo ſimiam Celtis notavit. Hinc Gallicum vetus *Abran* Britannicum *Aprana* Saxonicum *Ape*, noſtrum *Affe*. Cambricum *Eppa*.

Ap, vel *Hap*, *a* brevi priſcis temporibus ſignificabat nectere, conjungere; Supereſt in Anglo-Saxonicis vocibus *hæp*, *hæpſe*; vid. Caſaub. de 4. Lingu. p. 250. Conf. græcum ἅπτειν, & Latinum inuſitatum *apere*, unde aptus bene cohærens. Vid. Daum. de raticibus Linguæ Latinæ deperditis.

Ar a longo, quod differt a duplicato *Aar*, significat principium, originem rei; unde apud Suedos vel hodie *ar* notat initium. Et apud Scandos veteres significabat *auroram* vel initium diei, quæ & ipsis dicebatur *Margenar*, vid. Verelii index lit. A. Sunt, qui inde derivant *auroram* latinorum, nec non vocem *æra*, *Aren* honor vid. in Germ. vet. Confer etiam græcum ἀρχή.

Ar a brevi Theotiscis aliisque populis Celticis particula fuit in compositionibus frequens, & promiscue usitata; aliquando etiam habuit significationem augendi & exaggerandi, ut nostrum *er* in vocibus *erraffen ergeben*; aliquando autem significatione alienando pollet, & convenit cum nostro *ver*, in vocibus *verkauffen*, *vergeben* &c. De utraque significatione vid. Palth. ad Tat. p. 294. & 299. Huic pertinent voces theotiscæ in Tatiano Palthenii *arfuran*, *verführen*, p. 294. *Arlösan*, *erlösen*, p. 365. *Arstandan auferstehen* p. 319. *Arwitzi*, *erwiesen* p. 349, &c.

Ara vel *Are a* longo, veteribus notabat agriculturam, hinc est Gothicum *Arian* arare Anglo-Saxonicum *Arian* vel *Arigan*, & Scandicum *eria*, quod Islandi hodie conservant, quæ omnia ejusdem significationis sunt. In legibus Frisicis Leg. 9. *era* est arare, Angli hodie dicunt *eare* Belgæ *eren*. Convenit cum græco ἀρόω, & Latino *arare*. Vid.

Jun.

Jun. in Gloſſ. Gothic. p. 64. Hinc eſt noſtrum *Æhre*, ſpica, tanquam proventus arationis. Gothi dicebant *aſſ*, quia ipſis frequens erat *s* præponere; convenit cum Latino ariſta. vid. Jun. L. c. p. 42.

Arg vel *Arc a* brevi, olim notabat grave & difficile, & deſcendit forſan à radice *ar* a longo, quod vide ſupra. Hinc eſt notiſſima & antiquiſſima vox *Arabeit* (*Arbeit*) h. e. ex primo vocis uſu difficilis & moleſta expectatio. Sed Gothi jam Sec. IV. ad laborem hoc vocabulum applicarunt, quibus *arbeitgan* ſignificabat laborare: Hinc eſt Danicum *Arbäte*, & noſtrum *Arbeit*. vid. Jun. L. c. p. 63. idem vox *Arbeiti* in Tatiano Palthenii p. 384. in Gloſſario Keronis notat tribulationem, moleſtiam; confer. Lat. *ærumna*.

Arden. Arcen, ſylva, vid. Gal. conf. are in Germ. vet.

Arg vel *Arug* notabat Theotiſcis perverſum; vid. Somnerus in Gloſſ. Lipſiano p. 4. Anglo-Saxones dicebant *Arga* nos hodie *arg*; apud Suedos eodem uſu hæc vox *argur* ſupereſt. Conferunt nonnulli græcum ἄργος & ὀργή. Diacono *argu* eſt inutilis.

Arm a longo, notabat defectum, paupertatem. Anglo-Saxones dicebant *aerm*, *earm earmu eſſe*, pauper, paupertas: Hinc noſtrum *arm*. Caſaub. de 4. Lingv. p. 202. Conf. cum græco ἔρημος, ἐρημία. Sunt, qui Scythicum nomen

nomen *Arimaſſorum* i. e. uno oculo carentium, inde derivant. Suecis uſitatæ voces ſunt *Arm*, *Armod*; aliquando notione nonnihil extenſa vel confuſa *Arme* ſignificabat miſereri. Gothi dicebant *arman*, miſereri: vid. Jun. L. c. Anglo-Saxones dicebant *orearmiun*, miſereri; Franci *armihertzîon*; *Barmihertzigkeit*; Vid. Gloſſ. Keronis. Noſtrum *erbarmen* eſt ab *erbearmen* i. e. inſigniter miſereri, indice Kiliano in Lexico Belgico, Dani quoque dicunt *Barmhertzigkeit*.

Arm a brevi, antiquiſſimis temporibus notavit brachium; ſicut hodie: hinc Gothica vox *Arms* in Gloſſ. Junii p. 66. Anglo-Saxones dicebant earm: convenit cum Latino *armus*, necnon *armilla*. Vid. Voſſ. Etymolog. Scandi eadem ſignificatione hanc vocem uſurpant: Nam *Armgeir* ipſis erat haſta manuaria, apud Verelium in Indice Hiſt. Gothrici.

Arn a brevi; majoribus noſtris ſerium ſtudium & induſtriam aliquid conſequendi ſignificavit, unde eſt vox nondum prorſus obſoleta *erarnen*, i. e. ſummo ſtudio acquirere. Anglo-Saxones eodem ſermone dicebant *earnen*; iisdem *earneſt* eſt ſerius vel ſtudioſus, quod convenit cum noſtro *Ernſt*; Vid. Caſaub. de 4. Lingu. p. 249. Conſpirat cum Græco ἄρνυμαι, ſtudio conſequor, quod idem ſcriptor obſervat. Francis *arnon* ſignificabat

ficabat mereri, vid. Palth. animad. verſ. ad Tat. p. 360. *Armung* ap. Keronem in Gloſſario eſt meritum. Hinc videtur deſcendere vox *ærnde*, ſive collectio laborum per totum anni curſum ſerio impenſorum. Hinc Carolus M. Auguſto menſi nomen dedit *Arn Monath*.

Arp, *Arb* Celtis & Theotiſcis hæredem notabat: Hinc *Arpur* Cattatum princeps, Aribo, & noſtrum *Erbe*.

Ars vel *Art* olim ſignificabat virtutem, fortitudinem, & Suecis vel hodie *Art* notat virtutem: convenit Noſtratium phraſis *von guter Art*; conſpirat etiam græcum ἀρετὴ virtus & nomen ἄρης, quod Deo fortitudinis Marti Thraces Celtæque tribuebant.

As a longo olim ſignificabat proventum agri maturum, hinc Gothis *Aaſa* notabat ſpicam, & *Aſans* meſſem; vid. Junius in Gloſſ. p. 67. Confer vocabulum *Æhre*, quod convenit cum Latino ariſta.

As vel *Aſa* a brevi, teſte Gellio divinum quid olim ſignificavit, unde eſt Aſia, in qua orbis parte Dii habitaſſe credebantur. Hinc Scandi othinum ceterosque Heroas vocabant *Aſas*. Inde & nomina aliquot urbium ſeptentrionalium deſcendunt v. g. *Aſgard*, *Weſteras* &c.

Aſe, *Aſen* & *Aſel* olim hodieque beluam tradipedem, aſinum, omnibus prope Nationibus

nibus Celticis ſignificavit; Gothi dicebant *Aſil*, Anglo-Saxones *Aſal*, Scandi & præſertim Dadi *Asen*, vel *Eſen*; vid. Jun: Gloſſ. Goth. p. 67. Angli hodie dicunt *Aſel*, noſtri *Eſel*, quod cum Latinorum *aſinus*, aſellus. manifeſte conſpirat.

Asc, vel *Asch* cinis dicebatur majoribus noſtris: Franci utebantur vocabulo Aſca; vid. Lipſ. Gloſſ. p. 4. Anglo-Saxones dicebant æxe ſc. in cs converſo, Angli *aſche*, Belgæ *Asche*. Conf. Gothicum *Azgo* cinis apud Jun. p. 76.

Ask majoribus noſtris notabat petere, magni facere, & deſiderare, tendere ad aliquid; Suedis hodienum *æskia* notat rem precioſam poſcere. Hinc eſt Germanicum vetus *aiſchen*, & ex recentiorum pronunciatione *heiſchen*. Conf. græcum, ἄξιος, ἀξιόω. Vid. Caſaub. de 4. Lingu. p. 249. Anglis *Aeske* eſt petere.

Aſt a longo olim ſignificabat amorem & quidem inſignem & vehementem, cujus radicis uſus apud Scandos præſertim permanſit, *Aſt* & *Aſtud* eſt amor in Hiſtoria Gothrici, vid. Olai Verelii index. Hinc *Aſtargydia* Celtis olim notabat Deam amoris. Videtur deinceps tranſiiſſe in notionem impetus celeris, unde ſunt *haſt*, *haſtig*.

Aſt a brevi, à prima usque ætate notavit ramum vel quamlibet aliam partem arboris

&

& frutices *Aſts* Gothis erat ramus, Francis *aſt*, vel *eſt*: vid. Jun. in Gloſſ. apud Otfridum. *Eſti* ſunt rami Scandis; *as* indicabat trabem. vid. Verelii index ad Gothrici hiſtoriam.

At a longo ex antiquiſſimo uſu ſignificabat edere, Francis *at* erat eſca, *atoda*, edere, quod Saxones vocabant *eaten*; vid. Somnerus ad Lipſ. Gloſſ. p. 3, & 4. Hinc eſt noſtrum *er æſs*, *æſsen*, vel ex recentiori ſcriptione *eſsen*. Huc pertinet vox, *Aas*, quia cadavera piſcibus, avibusque capiendis aptabantur. Ejusdem originis eſt vox frequentativa *æzen*, & Latinum *edere* non adeo procul hinc abeſt.

At a brevi, Celtis plerisque patrem notabat; Gothi dicebant *Atta*, *attans*, patres; vid. Jun. in Gloſſ. p. 70. qui obſervat ex Feſto, ſenes etiam in Italia à pueris reverentiæ cauſa *attas* dictos, atque apud Cretenſes *Eta* idem fuiſſe ac πατὴρ denique apud Græcos ceteros alumnos altoribus ſuis nomen *atta* tribuiſſe. Conf. Voſſii Etymolog. in voce *Tata* Suedis vel hodie *Atta* patrem notat, quod nomen apud gentes Slavicas tantum non omnes ſupereſt.

Au vel *Aue* Francis & Saxonibus notabat pratum, cumprimis fluvio proximum. In ſcriptoribus Latinis medii ævi legitur paulo detorſum *Auga Augia*, *Augum* & *Aucum*: In Diplomatibus longe corruptius *Algia*; Hinc

eſt

eſt nomen Algiæ divitis *Reichenau*. Franco-Galli in vocibus propriis compoſitis, v. gr. Aumont, Auval, aliisque eodem ſenſu hanc dictionem adhibent. Vid. Huetius in Originibus Cadomenſibus p. 437. Idem valebat apud Franco-Gallos vox *Eu*.

Aud, ab antiquiſſimis temporibus notavit vacuum, mane; Hinc eſt Scandica & Islandica vox *Audur* vacuus. Convenit cum Gothico *Auth* ſolus, *Authio* ſolitudo; vid. Jun: p. 76. Hinc eſt Germanicum *öde*, quod Dani etiam ſic pronunciant; Belgis Oode dicuntur tesqua vel loca inculta.

Aug vel *Auc* item *og* diutiſſime ſignificavit oculum; Gothi dicebant Augo, vid. Jun: p. 73. Anglo-Saxones *Eage*. Scandi *Aug*, Suedi *Oega*. Suevi veteres *Auga*, vel *Ouga* Belgæ *Oog*. Convenit cum Latino oculus. Junius confert græcum ἀυγὴ, quod olim Nicandro teſte, oculum ſignificavit. Hinc oritur radix Gothica, *Augan*, apparere, & facere ut appareat, oſtendere, Jun. p. 72. Anglo-Saxonica *eaugen*, idem ſignificans; hinc eſt etiam Germanicum *eräugnen ſich eräugnen*, quod corrupte ſcribitur *ereignen*. Franci dicebant *eraugar* [Helvetii erugen] Inde quoque eſt Scandicum *Auglioſt* perſpicuum, in Hiſt. Gotheric. p. 107. & Gothicum *Andaugo*, manifeſte.

Auk dictio vetuſtiſſima additionem vel aug-

augmentum significans, postea transiit in particulam *auch*, quam Belgæ & Saxones pronunciant Ook. Huc pertinet Gothicum *auk*, etiam [vid. Jun. p. 74.] Anglo-Saxonicum *eac*, Danicum *Og*, Suedicum *Oc*. Hinc est & radix *Auka*, que Gothis notabat addere, augere, vid. Jun. 75. Anglo-Saxones dicebant *Eacan*, Scandi *Auka*, Dani *Oge*. Conspirat cum Latino augere.

Aur, *u* claro, olim significavit rem excellentem vel magnitudine vel antiquitate; paucis erat particula intensiva. Hinc Scandis *aurlog* vel *orlog* notabat fatum aut vitæ exitum, qui omnium nobilissimus habebatur, nempe cædem bellicam. Unde Orlog Belgis hodie bellum notat, Vid. Verelius ad Hist. Gothrici, p. 74. Hinc apud Germanos nostros *Aurochs*, notat bovem maxime procerum & Sylvestrem, *Aurhahn*, Gallum sylvestrem nobilissimum. Huc pertinent quoque voces *Uhr Eltern*, *Urkunden*, *Urgicht*. Franci & Alemanni seditionem vocabant *Urheitz*, sive ardorem populi insignem [*grosse Hitze*] Vid. Jun. ad Tac. v. 132.

Aur, *u* obscuro, ab antiquissimis usque temporibus notavit aurem, Gothi more suo pronunciabant *Auso*; vid. Jun. p. 76. huc pertinet Græcum *ous* & Latinum *auris*, *Ausgan* audire Gothis, & nostrum *Ohr*.

Ax, Scandis aliisque Celtis securim notabat

tabat; convenit cum græco ἀξίνη, conf. radix *acus* in superioribus.

Az est particula Francica, conveniens cum Latino *ad*. Aztan est adsistere, azjungist, *dat jungste* extremum, Vid. Palth. ad Tat. p. 29.

Ba antiquissimo usu plerarumque gentium à Iapeto ortarum numerum binarium significavit; Integra mansit apud Gothos, quibus & Anglo-Saxones accedunt hoc ipso sensu. Vid. Jun. in Gloss. Goth. p. 77. Hinc sunt *Dwa*, *dwe*, *twe*, *zwe*, *zwey*.

Baam item *Balm*, priscis Germanis notabat arborem: Gothi dicebant *Bahme*, vid. Jun. p. 77. Anglo-Saxones Beam; hinc est Germanicum recentius *Baum* & Belgicum *Boom*.

Bad Theotiscis, *Badur*, & *Badir* Scandis unum & idem notavit, hinc est Danicum *Baade*, Franco-Germanicum *Beyde*, vel *Beede*. Cumque B in Dv. vel Dw. sæpissime mutatum sit, conveniunt omnino Latinum *Duo*, & Germanicum *Dwe*, Twe, vel zwe, pronunciatione Suedica recentiore.

Bad a brevi, convenit cum Latino *vadum*, *vadare*. *Bads* est balneum Keroni, hinc nostrum *Bad*, *Baden*, *waden*.

Bagen, Francis notabat rixari vid. Palth. ad Tat. p. 359. *Baga* notabat litem secundum Glossarium Boxhornianum.

Bak

Bâk, prisco usu fontem & rivum notavit, unde est nostrum *Bach*; Scandi dicebant *Bæk*, quod hodie apud Suedos supereſt; Saxones & Normandi *Bec*, hinc sunt nomina quoruhdam in Normandia locorum, Briquebec, Caudebec, Brudebec, vid. Huetius in originibus Gadomensibus p. 438. Convenit Græcum πηγη, quod olim scribebatur παγη.

Bal, *Balo*, Francis notabat malitiam, *Balue* malitiam, *Baldad*, maleficium: Scandi veteres dicebant Bolua maledicere. Gothis *Baluian* notabat ægre alicui facere, torquere quem; vid. Jun: in Gloss. p. 80. 81. Palth. ad Tat. p. 339. & Stirnhielmius in Gloss. Suedico. *B* mutato in *Dw* inde prodiit Belgicum Dwal idem belgis significans, i. e. Germanice *Qual*, *quælen*.

Bald Francis significabat audacem, fortem, quo sensu etiam Anglo-Saxones eadem voce usi sunt, qui & dixerunt *baldlic*, audacter. In Glossariolo Lipsii p. 7. *Baldo* est audax, Otfrido *Baldida* audacia: Angli hodie dicunt *Bold*, *Boldly*, *Boldu esse* audax, audacter, audacia. Belgis *bould* est audax. Germani recentiores inflexo parum vocis usu, in compositione Bold accipiunt pro capaci, habili v. gr. *ein Trunckenbold*. Adde nomina Diepoldus, Lepoldus &c.

Balg, Francis olim iram significavit in

Gloſſ. Lipſii p. 1. legitur *abalgi* ira, *Balgon* iraſci, qui addit Anglo-Saxonicum *ebilgiun*, irritare. Eccardus ad monumenta catechet. Theotiſca p. 116. notat vocem Alemannicam *erbolgan* iratus. Palth. ad Tat. p. 320. comparat Germanicum *Balgen*, & Saxonicum *verbolgen* pro homine in iram prono. Sunt qui Belgas, qui usque ad Antoninos Germanorum manu promptiſſimi fuerunt, inde dictos credant.

Balt, militare cingulum vide ſupra.

Bandi a brevi, Gothis notabat vinculum, Bindum vincire, ligare, Bande autem victum vel captivum; vid. Junius p. 8. Convenit cum noſtro, *Band*, *binden*. *Anbinden* eſt ſolvere Keroni, *entbinden*.

Band a longo, perantiquo uſu notavit ſignum eminens, præſertim vexillum, unde vocabula Longobardis, ac deinceps Gallis, Italis & Germanis uſitata, *Bander*, *Banderefius* pro vexillifero, Bannir: Gothis *Bandir* notabat ſignum illuſtre, *Bandvgan* ſigno indicare. Huc pertinet *bannus* imperii amerban Gallorum.

Bang, Gothis notabat plagam, ictum & deinceps ulcus ex plaga ortum; vid. Junius p. 82. Anglis hodie *Bäng* ſignificat percutere, Danis *Banke*. Hinc inflexa nonnihil ſignificatione eſt Belgicum *bängeln*, fuſtibus cædere & noſtrum *Bang*, *Bengel*, ſive baculus

lus, quo plagæ infliguntur.

Banſt, Banſta, Gothis notabat horreum, hinc eſt noſtrum *Banze* locus aſſervandis ſegetibus deſtinatus.

Bar a longo, antiquiſſimo uſu duo notat primo tollere aut elevare: Gothi dicebant ſuo more *bairan*, ferre, portare, quod Anglo-Saxones dicebant *Baran*: Islandi hodie ajunt *Bera*, *Bari*, *Bære*; Angli *Baer*, Belgæ *Beuren*, Saxones inferiores *obbeuren*. Hinc eſt Germanicum *Bahre*, inſtrumentum portandi: Franci veteres propterea loculum & feretrum vocabant *Bahra*. Vid. Palthen: ad Tat. p. 369. Conſpirat græcum φέρω & Latinum ferre. Secundo notat fructificare, gignere imo & parere, ſic Saxones uſurpabant vocabulum *Bairan*; vid. Somn. ad Gloſſ. Lipſ. In eodem libello p. 10. occurrit Francica vox *Barida*, fructum ferens. *Onbärend* Othfrido eſt non pariens, *unbarig* Villeramo eſt ſterilis: hinc eſt Germ: *gebähren*, cum cognatis. Conſpirat Latinum vocabulum *parere*. Gothis *Barn* [quod inde derivatur] notabat infantem, Anglo-Saxonibus *Bearn*, Scandis veteribus *Barn*, Suedi adhuc hodie infantem vocant *Barn*, item Scoti *Bairn*. Inflexo pauliſper uſu *Barn* Normannis ſignificabat olim granarium vel conditorium frugum, unde ſunt voces in Gallia Neuſtrica receptæ, Bernier, Barnai: vid. Huetius in

Orig. Cadomenſibus p. 439. Jun in Gloſſ. p. 88. Anglo-Saxones horreum vel aream, in qua frumentum reponebatur, vocabant *Bern*, *Beretun*.

Bar a brevi, vet. uſu notat manifeſtum, clarum denudatum, unde ſunt Germanica noſtra compoſita *Offenbahren*, *Barfuß*, *Barhäuptig*. In Gloſſ. Lipſii legitur vox *Ribaron*, denudare; Angli dicunt *Bare* nudus, Suedi *Bar* & *Biar*. *Bar* apud Gothos & Francos notabat virum & quidem clarum illuſtrem. Unde eſt plurale Francicum Barno, viri celebres; vid. Paltben. ad Othofrid. p. 288. & Jun. in Gloſſ. p. 83. quorum uterque confundit voces Bār & Băr *a* longo & brevi. Hæc quoque eſt origo veteris vocabuli Celtici *Baro*, quod notabat non ſaltem hominem liberum, verum etiam illuſtrem. Hujus vocabuli uſus deinceps degeneravit, ut *Varo* Hiſpanis quemlibet marem, *Baro* autem Gallis ſtupidum hominem & miſerum notaret. Inde etiam deſcendit vox *Bert* vel *Bert*, illuſtris, nobilis, clarus, quæ ſupereſt in plurimis, præſertim Francicis & Saxonicis nominibus, Dagobert, Erchenbert, Aribert, &c. Gothi pronunciabant hanc vocem ſuo more *Byrht*, vel *Beorth*, Scandi veteres *Biarth*; Suedica pronunciatione dicitur *Breht* & *Brecht* in vocibus Engelbrecht, quod veteres pronunciabant *Angilbert*, & ſimilibus.

Baerthan

Baerthan manifestare Gothis: prior autem vox convenit cum hodierno vocabulo *Werth*.

Bard Vid. Gallicum.

Bárm Gothis significabat sinum. Anglo-Saxones dicebant *Bearm*. Hinc est nostrum *erbarmen*, h. e. sinu portare: Etiam Francis vet. *Bárme* erat sinus. Vid. Palth. ad Tat. p. 327. Anglis hodienum *Bermelot*, est ventrale sive vestis sinum tegens. videtur ortum á radice *arm*, quasi bearm; Vid supra sub lit. A.

Bás a longo, juxta pronunciationem Francicam & Suevicam, vel *Bat* juxta Saxonicam & Gothicam, notabat bonum: Franci aliquando dicebant *Baz*, unde est vox Germana prope obsoleta *baſs*. Vid. Palth. ad Tat. p. 674. [*Es gefallet mir baſs*] Hinc descendebat vetus Franc. vox *Bazan*, melius, se habere, item vox Gothica *Batizo*, melius, *Batist* optimus, quod Anglo-Saxones pronunciabant *Betyd*, Dani & Germani recentiores *beſst*, Franci autem veteres Bezziſt. Videtur hinc derivata esse vox Græca βασιλεὺς, quasi dixeris, optimus in gente & populo. Suedi peranti, quo usu Regem vocabant *Baſyliz* optimum populi.

Barr Celtis obstaculum, obicem notavit, hinc sunt Gallica *barre*, *bárriere*, & nostra *Sparr*, *ſperren*.

Bat a brevi, apud Celtas antiquissimos

notavit percutere, verberare. Apud Herodotum Amazon vocatur Aerobata, i. viricida, quia Amazones mares verberibus interficiebant. Hinc est vox Latina *batuere*, & Gallica *battre*, ac frequentativum *Battschen*, *offt ſchlagen*.

Bau veteri etiam usu notabat ædificium, ædificare; unde est verbum Gothicum *Bauan* & nostrum *Bauen*, quod præsertim apud Gothos usu transitivo etiam significabat, habitare, Scandis *Bua* etiam erat habitare, quod & Islandi hodie sic adhibent: Danis *Boe* est habitare; vid. Jun: Gloss. Goth. p. 83.

Baul veteri Celtico usu notabat portare, unde est Latinum *bajulare* & Scandica vox *Baul*, onus, in historia Gothrici p. 79. ac Longobardica vox ab Italis hodiernis etiam usu conservatæ, *Bailo* atque Gallica *Bailif*, quæ primum notabat gestatorem oneris, deinceps officialem, muneris gravissimi administratorem.

Beb, tremere, *bibi* tremor apud Keronem, hinst nostrum *beben*.

Bed, diu notavit rogare, postulare, præsertim Francis, quamvis depravata Orthographia aliquando per T scribatur. Hinc est Francica vox *Bida*, oratio, apud Paltheniun in notis ad Tat: qui etiam hinc derivat nomen *Bedæ*, quasi orantem diceres.

Bedonne vel *Betonne* est adorare. Gothi dicebant

dicebant *Bidigan*, orare, Anglo-Saxones *Biddan*. hinc Scandis procus dicebatur *Bikir*, tanquam frequenter rogans: Gothis vero Mendicus *Bidalar*, Francis *Bedelari*; unde eſt noſtrum *Bettler*. Convenit hodiernum *Beten*, & frequentativum *Bitten*; nec non Latinum *petere*, & Suedorum *Bedia*.

Bek priſco uſu notabat coquere ſed ſine jure [*ohne Brühe*] unde Phrygibus panis coctus vocatur jam olim βέκος: hinc eſt Suedicum *Beka* & noſtrum *Backen Becker*.

Ber Francis ante IX Secula jamjam ſignificabat baccam *Beere*, unde eſt vox *Beresloten* ap. Palthen. ad Tatianum p. 381.

Berg uſu veteri ſignificavit recondere, tegere, unde eſt noſtrum *bergen*, *verbergen*, *herbergen*. Suedis *Bierga* eſt tueri, ſalvare. Hinc exorta eſt antiquiſſima vox Francica *Berega*, mons, apud Palthen. ad Tat. p. 426. Convenit Gothicum *Baurg*, Anglo-Saxonicum *Byrg* vel *Burug*, Gallicum *Bourg*, Italicum Borgo, Danicum *Borg*, & Germanicum noſtrum *Burg*, quo nomine Germani Septentrionales urbes & arces edito loco poſitas vocare ſolebant. Scandi dicebant *Borg*, urbs, *Borgar* civis. Alii cum hoc comparant Græcum πύργος, ne non Phrygum πύργαμα.

Bergonum v. in Gall.

Bert, V. Longob.

Bet vel *Beit* Francis Saxonibusque notavit expectare, hinc *Beitan*, expectare, in Gloss. Jun. & *Beit*, expecta in Gloss. Isidori, *Beitonti* in Tat. Palth. p. 291. Belgæ adhuc dicunt *Beyden* [*beiten*] expectare, Angli *abide*; Gothi quoque dicebant *Beitan* expectare, Scandi *Bida* vel *Betha*. Aliquando *Beit* Francis notavit facere, ut quis expectet. Vid. Palth. L. c. p. 397. Ottfrido *bit* est exspecto.

Betuit, Vid. German.

Bi, vel *By* usu perquam vetusto notavit locum mansionis, unde *Bÿ* Scandis significavit habitare; vid. Verel. ad Hist. Gothrici. Hinc loca Danica & Suedica maximo numero componuntur cum vocabulo By v. gr. Norby. Normanni eandem vocem in Gallias intulerunt: hinc est *Bonbu* & alia, vid. Huetius in Originibus Cadomensibus p. 441. Conspirat præpositio *by* vel *bey*, Belgis Germanisque usu receptissima. Gothi dicebant *bi* i. e. *bey*; Jun. Gloss. p. 86. Convenit etiam Anglo-Saxonum *Bya* habitare, *Bye* domesticum.

Bil, vel usu recentiori *Bild*, diutissime imaginem figuramque præsertim arte factam significavit; Vid. Gloss. Lipsii Spellmann. cum notis p; 6. *Gebilithe* apud Francos veteres imaginem denotabat, *Bilithir* figulam, vel quemlibet imaginum formatorem in Tat. Palth. p. 385. Imago vocabatur.

Belidi

Belidi f. *Bilidi*. Saxones dicebant *Bilithe*. Hinc eſt Germanicum *Bild*, Angl. *Bill*, & Belgicum *Beeld*. *Weichbild* ex uſu Juris Saxonici dicitur imago in molli cera expreſſa, rectius imago & ſigillum vicus, *Wic-Bild*, & uſu poſtea receptum eſt ut tota communitas, vel dictio eodem ſigillo utens, Weichbildum vocaretur. Vid. Gryphiandri Tract. de Weichbildis Saxonicis.

Blad, vel *Bled* uſu Saxonico antiquiſſimo frumentum notabat. Hinc vox Barbara Bladum (frumentum) apud Voſſium in Etymologicis. Hinc etiam eſt Gallicum *Bled* vel *Blée*, vid. Menagius in Orig. Ling. Gall. & Italicum Biada à Longobardis introductum.

Blas procul dubio apud Celticas gentes prope omnes flandi ſignificationem habuit; inde eſt noſtrum *blaſen* & ſvevicum blæſa, nec non antiqua vox Francica Blaſma, flamma, flando excitata, vid. Lipſ. Gloſſ. p. 8, convenit Græcum φλάω, & Latinum flare.

Blehe Germanis antiquioribus motum concitatiſſimum radiantem & fulminantem notavit: unde deſcendebat Francica vox *Bleez* contracte *Blitz*: *Blehezunga* quaſi *Blitzung*, fulminatio. vid. Tatian. Palth. p. 379.

Blezz vid. Palth. p. 374. Francis notabat fruſtum lapidis vel panni &c. Eodem ſenſu hanc vocem Helvetii adhibent. Hinc eſt noſtrum

noſtrum *bleizen*, fruſtra conſuere, nec non *Fletz*, fruſtum lapidis grandius.

Bli uſu veterum ſignificabat ſcaturire, quo ſenſu ſupereſt apud Suedos verbum *Blia*; deinde Germani flores arborum tanquam ſcaturigines ſucci germinantis ſignificarunt voce *Blühen*, *Blüthe*. Conſpirat Græcum βλύω, ſcaturio.

Blid Gothis & Francis gaudium ſignificabat, præſertim poſterioribus. vid. Junius ad Tat. cap. II. v. 6. Anglo-Saxones lætum vocabant Blithe: Eadem vox illis ſignificabat placidum, pacatum & mitem; ſic BLEITHS Gothis notabat mitem. vid. Jun. in Gloſſ. p. 95. Scandi lætum *bleyd*, mitem vero *bleit* dicebant. Belgis adhuc hodie *Bleyd* eſt hilaris, Suedis vero placidus & mitis.

Blind, *blindâ* & *blindi* Gothis Anglo-Saxonicis, Francis, Scandis & Germanis noſtris diutiſſime coecum ſignificavit; Hinc eſt *Blinda*, excoecare apud Verelium in Hiſt. Gothrici.

Blot, *Blotan* perantiquo uſu Sacrificium & oblationem ſacrificii apud Francos & Anglo Saxones notavit. Hinc *Bloſtar* in Gloſſ. Iſiodori Hiſpalenſis dicitur ſacrificium. In Tatiano Palch. legitur *Blauſtar* eodem ſenſu. Gothis *Blotan* quemlibet cultum divinum notabat: vid. Jun. p. 96. Scandis autem *Blota* idem erat, ac immolare. Hinc *Blot* eſt

est sacrificium, Blotmadur sacrificio deditum designat, in Hist. Gothr. vox Gothica *Bloth* sanguis, Anglo-Saxonica *Blod*. Scandica *Blot* & recentior Germanica *Bluth* significatione paulisper deflexa, hinc oriuntur.

Bliw, *Bliwe* Francis notabat pulsare, vid. Tat. Palth. p. 33. Gothi dicebant *Bligwan*; vid. Jun. in Gloss. p. 95. Hinc est nostrum *bläuen*, *abbläuen*.

Bod vel *Baud*, *Boden* campus. vid. *votem* Mar. Th. 14. p. 32.

Boek Buk Gothis notabat librum, item Anglo-Saxonicis & Scandis, vid. Jun. p. 97. in Gloss. Lipsi. legitur Francicum *Buock* fagum arborem & librum notans. Consentiunt optimi originum vindices a fago arbore, quam veteres *Bug*, vel *Buk* vocabant, cujusque cortices ad libros conficiendos adhibeantur, hanc vocem esse derivandam, hinc *unbuk* idiota.

Buk (o brevi) hircum semper notavit: hinc est Suedicum *Buk* & nostrum *Bock*.

Bot, *Botan* Gothis significabat prodesse, juvare: hinc Belgæ hodie dicunt *Heten Bot* prosit: Anglis *Boot* idem est: vid. Jun. in Gloss. p. 98. qui confert Græcum βοηθέω.

Bord vetustissimo usu Saxonum domum & præterea quamlibet & circumseptionem (*Vermachung*) elevatiorem notavit. Gothis quoque eodem sensu adhibitum est *Baurd*;

quæ

quæ vox tabulam quoque vel asserem notabat. Inde videtur exorta Anglo-Saxonica vox Brad, quam Angli hodie pronuntiant *Broad*, & Scandica *Bredh*, quæ quidem omnes ejusdem sunt significationis. Menagius in Orig. Gall. observat, primis Gallicis *Borde* significasse domum. Hinc defendit diminutivum *Bordel* quod usu degenerante infamem domunculam notat, nec non vox Germanica *gebürtig* (*von Hause*) & vetusta vox forensis *Burdium*, *Mundiburdium*. it. vox nautica *Bedrd* & Germanica *Borten*.

Bosc vel *Bosch*, vox satis antiqua apud omnes prope Japetigenas Sylvam aut fruticetum notavit; unde est barbarum *Boscus* Gallicum vetus *Bosc* & recentius *Bois*, atque Germanicum *Busch* & Sued. *Bosk*. Huc pertinent Gallica Boscage, embusche; nonnulli huc *βόσκειν* & pascere referunt.

Brak, vel *Brok* prisco jamdum usu Saxonibus femoralia notavit; Franci dicebant *Brœg*; vid. Falth. Tac. p. 208. Diod. Siculus L. V. c. 30. scribit, Germanos Cæsaris ævo femoralia *Bracas* vocasse. Hinc recentior vox Saxonica *Brugh*, *Broek*: Inde & *Braccata Gallia*. *Brandt* v. Longobardica.

Bras antiquis incendium æstumque ignis insignem designabat, unde est Gallicum *Brasier* & Sued. Braſæ fervere. Videtur hic ortum frequentativum, braxare ſ. frequenter coque-

coquere, quod ad coctionem Zythiusu barbaro adhibitum est.

Bray vel *Bru* Celtis meridionalibus lutum, item locum lutosum, vel uliginosum notabat: hinc Huetius derivat in Orig. Cadomonensibus p. 470. nomina urbium *Broue*, *Mulbray*, *Bruxella* Saxones olim locum paludibus foedum *Bruch* vocabant.

Braut Scandis significavit viam tritam amplam & regiam. Hinc nomen Brautamundi Regis Suedici, qui vias per deserta Septentrionis loca parari curavit. *Breid* erat Gothis spatiosum latum. Adde Anglo-Saxonum *Brad* & nostrum *breit*.

Brech vel *Brek* diutissime frangendi significationem habuit. Gothis *Brikan* erat frangere: Anglo-Saxones dicebant *BreKan*. Hinc Gall. *Breche* & Italicum *Brecchia*, prius etiam apud Scotos in usu est.

Berg. v. in Gall.

Brem vel *Brom* veteri usu susurrum & murmurationem notavit. Quo sensu Superest vox Suedica *Bromar*, Germanica *brummen*. Conf. Latin. fremere & Graecum βρέμειν.

Bren vel *Brin* primum galeam, deinceps quamlibet armaturam, qua corpus tegitur, Celtis denotavit. Conf. Gallica. Hinc est nomen *Brenni*. In vita Gothrici Scandice scripta, *Briniolaus* est lorica destitutus, quasi *brin-los*.

Brenn

Brenn vel *Bran* vetustissimo usu significavit urere, Gothis *Brann* idem est, *Brinna* autem febrem ardentem notavit. Anglo-Saxones per metathesin, *bernan* vel *birnan* dicebant, pro ardere, comburere. Hinc Germanicum *Brennen*, nec non derivata *Brand*, *Brunst*, quorum hoc apud Gothos hodiernos jam tum sensu receptum fuit. Vid. Junius Gloss. p. 101. Francis quoque *Brunst* ardorem notabat. Palthenius ad Tat. pag. 282.

Bred, vel per metathesin *Berd* Francis notavit fovere, educare, unde nostrum *Brut*, *brüten*.

Brest, vel per metathesin *Berst* Francis significavit rumpere, dissilire. Apud Othfridum legitur *brüt* vel *brut* In Gloss. Keronis, gibresti, unde sunt vocabula nostra hodie adhuc usitata *Bresthaffs*, *bersten*, *berbersten* Palth. ad Tat. p. 344.

Brig in omnibus prope linguis Iapeticis pontem notavit; Nam Hispani urbes pontibus illustres, v.g. famarobrigam, inde denominarunt. Testatur Huetius in Orig. Cadomens. p. 441. Gallos antiquissimos pontem vocasse *Brique*, unde sunt nomina Briquelet, Briqeville &c. Huc pertinet nostrum *Brücke*.

Bring usu satis antiquo notavit ferre, afferre, Gothis *Bringan*. Jun. Gloss. p. 97.

Anglo-

Anglo-Saxones eadem voce ſic utebantur.

Brit albus, hinc Britannus. Vid. in Gall. voc. Britomarus. Conf. Pezron, in catalogo vocum Lat. petitorum e lingua Celtica p. 379.

Bruc Vid. Germ.

Brut (u obſcuro & diphthongo proximo) plerisque gentibus lapeticis notavit conjugium, deſponſationem. Gothis Bruth dicabatur ſponſa, & poſtea, nurus.

Bruthfats vero ſponſus. Anglo-Saxones ſponſum vocabant *Bryd*; veteres Galli nominabant *Bruid*, quæ vox apud Belgas hodie ſupereſt. Franci frequenter adhibuerunt voces *Brutigam* pro quo nos dicimus *Bräutigam*. Vid. Tat. Palth. pag. p. 346. Adde Francicam vocem *Brutlofti*, nuptias pro quo Belgæ dicunt. *Bratloft*. Palth. p. 368.

Brut (*u* claro & cum litera Y prope conveniente) plerisque ſeptentrionalibus populis cibum ſignificavit. In Hiſt. Gothrici *Bryte* eſt cibus diſtributus: unde ſunt antiquæ voces Germanicæ *bröten*, *Brod*, *Brödung*. Nam cum panis præcipuus ciborum ſit, factum eſt, ut Anglo-Saxones eundem vocarent *Brath* & Germani recentiores. *Brot*. Conf. Græca vox βρῶτον.

Brunn omnibus lapetigenis fontem notavit. Gothi *Brunna*. Anglo-Saxones per metatheſin *Burn* vel *Born* dicebant: hinc noſtra *Brun*, & *Born*.

Bug. Germanis & Scandis notavit in-

flectere: in Hist. Gothrici legitur *Buga*, curvare, *Buger* inclinatio. Hinc nostrum *beugen*.

Bulg per antiquo usu utrem, imo quodlibet receptaculum coriaceum notavit; Apud Nonium Marcellum Bulga est folliculus, sacculus, quam vocem Festus à Gallis deducit. Gothis *Bülg*, *Balge* designabat utrem Matibalg, peram; Anglo-Saxones utrem vocabant bælge. Hinc nostrum *Balg*. *Bælge*. *Burg* Vid. Theot. & Burgund.

Burth Francis onus significabat. vid. Gloss. Lipsi. Anglo-Saxones dicebant *Byrthen*. Hinc est nostrum *Bürde*.

But veteribus dolium & quodlibet vas ligneum portando aptum designavit Anglo-Saxones dicebant *Bytte*; Franci *Bute*. Vid. Lipsi. Gloss. Hinc Suedicum *Bytta*, *Bytten* dolium, & nostrum *Butte*, *Büttner*.

THES. XXXVI.

Cad. I. *Utitur hac voce iisdem literis, quibus in textu Hebræo scribitur, Lutherus 1. Reg. XVII. & c. Eam annumerare Radicibus Noëticis, non dubito, hac monens occasione, me non esse, ut quidam sentit, distinctionis inter radices Noëticas & Japheticas auctorem, quippe quam, ut alii, sic ipse hujus Literatoris Dn. auctor Summe Venerandus adhibet in Epist. ad Virum Celeberrimum Dn. Feustelium p. 728. (vid. Præfationem.) In orientalibus linguis eandem in usu esse, notum est. Germano sermone*

vix

vix uſurpatur hodie, unde mirum quod Deodoricus Stadenſis in Expoſitione vocum difficiliorum Verſionis Lutheri eam prætermiſerit. Supereſt vero apud Anglos & alios Septentrionales eadem ſignificatione. In Græcis & Latinis Scriptoribus addita terminatione os vel us, paſſim occurrit, Recentiores voces Kaſt, Kuſte, inde formatæ ſunt: Kaſt legitur etiam Codice arg. Marc. XI, v. 16. Hinc ſunt κίστη, *ciſta, & quæ ab his derivantur.*

Dad, dada. *Sic mortem vocarunt Friſii. Hinc dadiſa excubiæ apud mortuos habitæ. Heyslero eadem vox Dadſiſa ſcribitur. Antiqv. Sept. p. 74. Vide Memor. Stad. p. 370.*

Deda, dede *&* teta. *Otfrido aliisque eſt facere. Vid. Memor. Stad. p. 352.*

Drol, trol. *Homo impudens unde Gallicum drôle. Vid. Heyſter. A. S. p. 219.*

Eh, Ehe, Hei, *foenum, hodie Heu. Inde dicti Eburones, die Heubauern. Vid. Montanum ad Cæſaris Cap. 4. l. 2. de B. Gal.*

Far, *vehi, unde Ferge auriga. Ingenioſe exponit pro more hoc vocabulum Caſparus Loeſcherus in Collegio M. Sto. in voces difficiliores Verſionis Lutheri. Hinc Joh. Verge maluit vocari Joh. Nauclerus. Vide Diedr. Stad. Expoſ. Vvc. diff. V. L. p. 198.*

Feind. *Eleganter de hac voce & literæ caninæ natura, quæ interpoſita contrariam reddit vocabulo ſignificationem, ita ut ex Feind,*

fiat Freund differit Joh. Vorſtius Obſerv. in ling. Vernac. C. 13. p. 68.

Fud, *priſcis Germanis denotabat genitalia muliebria quo ſenſu apud Islandos hodienum in uſu eſt, affine Orientali* פות: *inde multa vocabula Danica, Svecica, Norvagica, &c. Recte in Lexico Reſenii Islandico affirmatur, hinc dici Germ. Hundsfut, i. e. vulva vel ſtuprator canis. Errant igitur qui hoc vocabulum compoſitum putant ex his Latinis: Hunnus fuit, vel idem eſſe, ac Hunde vogt. Eodem ſenſu ſcripſerunt olim Galli chienfoutre pro Iean foutre, bougre des chiennes, Sodomita. Conf. quæ habet Eccardus ad L. Sal. p. 65.*

Fu, fue *Islandis petor eſt: Hinc Lat. fœdus, fœdare, fœditas & c. V. Daumium, & Reſenium p. 78.*

Gap. *Radix Noëtica ſignificans circumſpicere, unde Germ. Gaffen. Gape ſubſt. Islandis eſt inſidiator, affine Lat: capere, Gall. capre.*

Geil *vocare, præcari* קול καλεῖν *calare, Kalender Vid. Died. Stad. p. 241. Vox eadem & deſiderium laſciviamque denotat: unde Geilheit.*

Hell. hellig, *clarum, ſonorum Vid. Diedr. Stad. p. 304.*

Ia. *eo; vox Celtica, in Perfecto Et et bet vel pet. a priore eſt Lat. eo, ab altero petere, ut petere Romam, Pezer. Antiq. Celt. p. m, 392.*

Ioch. *jugum. Hinc Germ: Iocha Zym. i. e. vacca*

vacca jugo domita. Vid. Eccardus ad LL. Sal. pag. 20.

Kos *Amice confabulari. Ruſtici noſtri dicunt Kuſen: hinc lieb Koſen & Gall. cauſes. Vid. Daumius de Rad. L. Lat. C. II. p. m. 460.*

Land *Multa ſatis erudita, quæ hujus libelli non capit magnitudo, habet de hac voce Vir Celeb. Dominus Friſchius, Fautor noſter ſingularis, in ſchediaſmate de futuro ſuo Dictionario Germ.*

Loer *Sonare. Hinc lyrae. Lœhren Luthero eſt ululatum vel ejulatum diſſonum edere. v. Diedr. Stad. 410.*

Mar *Equus. V. Eccardi L L. Sal. p. 30, 31.*

Nach, nag *equus V. Ecc. L. Sal. p. 76-77.*

Orm *Arm, pauper, miſer. Ormiſta mundi, quo titulo ſuam nominavit Hiſtoriam Oroſius, Eccardo eſt mundi miſeria Vid. Nova Litt. Germ. Lipſ. Anni 1719. p. 421.*

Oſt *Unde Eſtur vel Oſtur Dea Germanorum veris, unde Oſtern. Vid. Mithr. Geſneri. p. 9. Bochartum, Schedium, Beſſelium ad Eginharti C. 7. p. 43.*

Pand *vinculum V. Eccardus L. S. p. 24.*

Quee, quine γυνὴ *mulier. V. Ecc. L. S. p. 19. & 64. Conf. Opitii Rhythmum de St. Annone p. 2.*

Quekhe *vivum, quekhe enti tote, vivos & mortuos. Occurrit in Symbolo Aleman. ab Eccardo edito p. 190. Supereſt in Compoſitis: Queck Silber argentum vivum, erquicken recreare.*

Rap *rapere. Affine* ערב *miſcuit, hinc Germ.* raffen ערבון ἀῤῥαβὼν *arrhabo qua voce utuntur Plautus, Terentius, Varro: hinc orta vox arrha.*

Reck, *ricken à Celto Scythico eſt fonte. Nam reye, rige, regula, regere, rex,* ῥηγνυμι, *reiſſen, aliaque multa ad extenſionem ſe referunt lineamque rectam, quæ naſcitur, filum extendendo. Ex ipſa enim natura ſoni literæ canina motum violentum notat ad K. finale ejus obſtaculum, quo ſiſtitur. Sic in ruck (einen Ruck thun) promotio violenta eſt, ſed per gradus, ubi quavis vice motus ſiſtitur. Sic etiam adhibetur recken, cum ſubito vi magna nec ſine ſono intenditur filum, vel aliud, ita tamen, ut non rumpatur, ſed ſiſtat impetum: ita habemus ex linea curva rectam, eamque inſtar chordæ tenſam. Sed ubi ruptio fit, pro literæ x ſiſtente ſequitur s vel z, motus exeuntis in ex, & fit Riss, Reiſſen, Riz. Hæc & ſimilia habet Vir ingenioſiſſimus & Illuſtr. Dn. a Leibnitz Misc. Berol. Tomo. I. p. 2.*

Rit *Rieten, reitzen. Ridet Voſſium, eumque pro more nugari ait, Morhofius, quod in Etymol. Latinorum irritare, ab hac radice ortum, modo ab ira, modo a ritu deducat, p. 60. Conf. Lipſ. Cent. 3. Ep. 44.*

Run *Vox* πολύσημος *de qua eo minus in medium proferri multa eſt opus, quod Runographias ſcripſerunt Verelius & Ol. Wormius.*

Conf.

Conf. Par. II. Hiſt. noſtræ Linguæ Germ. p. 317. Alraunas, vetulas veneficiis deditas in Germ. æque ac Scandinavia fuiſſe notas teſtantur W. Lazius Aventinus, & alii. Conf. Diedr. Stad. p. 492, ad vocem raunen: Hinc eſt Lat. grunnire gruntzen & alia.

Sa vel Se *ſeminare Hinc Lat. ſerere. Hujus radicis veſtigia Oriens etiam retinuit. Hæc Daumius p. 156. erudite & copioſe hac de voce diſſerens. Islandis hodienum Saa eſt ſerere qua de radice plurimis etiam agit Hickeſius Diction. Isl. p. 86.*

Tan, tania *ſignificat regio. Perſis eſt ſtan, ut Indoſtan. Inde dicta Aquitania, Luſitania Britannia, & alia, V. Pezer. Ant. Celt. p. 418.*

Teyrn *Sic Celtæ vocarunt regem, teyrnas regnum, teyrnaſu, imperare: hinc tyrannus, τύραννος.*

Ur *Radix Noëtica πολύσημος. Videatur de ea præter Vorſtium l. c. & Schottelium, p. 255. Diſſert. peculiaris Diedrici Stad. addita ejus Libro de vocibus difficilioribus Verſionis Lutheri, pag. 819. ſq.*

Vin Wyn *Venus, mulier. Vide præter Morhoſium p. 125. Pezeronii Antiqu. Celt p. 421.*

Vat, wat *Waſſer. aqua. Vide Eccardi Leg. Sal. p. 82.*

Zir, Zior. Zioro *ornamentum, vox non modo in Otfrido, ſed etiam antiquioribus occurrens. Vid. Memor. Staden. p. 394. &c.*

Epiſtola Eraſmi R. de qua in Præfatione dictum eſt.

Clariſs. VIRO D. D. JUL. PFLUG, Sereniſſimi GEORGII DUCIS a Conſiliis S. D. Eraſmus,

LIteras tuas, ornatiſſime Juli, ſemper deſidero, veniunt enim mihi multo gratiſſimæ: Scribendi tamen officium nunquam abs te requiro, qui ſciam, iſtam humanitatem tuam, nusquam in officio ceſſare poſſe. De Synodi decretis factusſum aliorum literis certior. Bene habet, ſi Conſolitatum eſt. Nunc ſupereſt, ut τὸν ἐνόλκιον nobis propitiemus. At nonnihil vereor, ne τρισμέγιστος ἢ τρισέφανος faciat, quod remiges ſolent, qui, cum alio ſpectent, alio navim impellunt. Sed quando hæc, ut ait Homerus, Θεῶν ἐνὶ γούνασι ſita ſunt nobis nihil reſtat, niſi ut precemur lætum exitum. Martini Lutheri veſtri, quod addis, de Nominibus propriis Germanorum perplacet opuſculum. Reddam vicem, ut ait ille, meritis. Epiſtolam meam laudum tuarum bucci natricem, quam dicas, non ſatis intelligo. Nec tamen eſt, mi Juli, cur eo nomine gratias agas. Scitum eſt illud Euripidis, ni fallor, cui, cum quidam dixiſſet, ego te ubique, & apud omnes magnopere prædico, & ego inquit, illud tibi, præſtiti, ut vera prædicares. Retulit laudatori gratiam qui ſe præbuit laudibus dignum. Vale. Datum Friburgi X. Calend. Septemb. An. CIↃ IↃ XXXII.

INDEX

INDEX TRIPLEX
IN
LIT. CELT.

I. *INDEX AUCTORUM.*

A.

ALdretius, *Bernardinus*, d Orig. Lingv. Hisp. pag. 38
Alfrici Saxonici scripta, pr Lislium edita, Anglo-Saxonica 4. 7
Ambrosius 39
Archæonomia s. Leges Saxonum 53
Aventinus 26. 103

B.

Becanus, *Goropius*, in Beccselinis 60
à Beka, *Joan.* Chronicon 61
Behem, *Mosb. von*, 4. Evangelistæ 8
Bernardus, *Eduardus*, Schediasma de Conv. Ling. Britan. cum Slavica & Armen. 29
Besselius, ad Eginhardum 101
Bochartus 101
Bouhorsius, *Dominicus* 52
Boxhornius, Monumenta primi Christianæ religionis 4
Bozæ Liber de lingua Vasconia 39

C.

Cadmonis Paraphrasis Poet. Gens. Anglo-Sax. 6. 53
Cæsar, *Julius*, de Bello Gall. 13. 14. 16. 18. -- 26. 29. 30. 70.
Cangius, *Carol.* 1. 2.
Camdenus 21
Casaubonus *Mericus*, de 4. linguis 8. 16. 65. 72. 75. 76. 78
Claubergius, *Job.* Lucubrationes 5
Cluverius, *Phil.* German. Antiv. 13. 14. 15
Columella 15

D.

Damesius, Lexicon Cambricum 8
Daunius 100. 101. 103
Davisius, Diction. Cambro-Britan. 29
Deodoricus Stadensis, Exposito Voc. Difficil. 99 100. 101. 103.
Dioscoris 15. 16. 37

Eccardus Hiſtoria ſtudii Etymol. Lingv. Germ. 5. 16
- - - Indices 8
- - - Obſervationes ad Catecheſin Theotiſcam. 8. 69 72. 73. 84
- - - Formula abrenunciationis Satanæ 51
- - - Leg. Sal. 100. 101. 103
- - - Symbol. Alemann. 101
Edda 57
Eginhardus, Vita Caroli M. 52

F.

Feuſtelius 98
Flacius, *Matthias*, edidit Otfridi Evangelium 3. 52
Florus 16, 24. 38
Foxius, *Joan.* Translatio Saxonica 4. Evangel. 54
Freherus, *Marquard* 3
Fritſchius, *Iob. Leonh.* ſpecim. P. 1. Miſc. Berol. 64
- - - Schediaſm. de Dict. Germ. 101

G.

Geſnerus, *Conradus*, in Mithridate 3. 13. 14. 18. 22. 24. 25. 27. 30. 37. 101
Glareanus 22. 24
Goldastus, *Melch.* Gloſſar. Antiqv. Aleman. 3. 4. 8. 29
- - - Leges Longobardicæ 47. ſqq.
- - - Scriptores Alem. 59
Gothrici Hiſtoria 88. 93. 97. 98
Grotius, *Hugo* 1
Gryphiandrus, de Weichbildis Saxonicis 91
Gudmundus Olai, Surlangs Saga 62

H.

Helmsdorff, *Conrad von*, Biblia abbreviata 7
Herodotus 88
Heſychius 13. 17
Heuterus, Res Burgundicæ 43
Heyslerus, Antiqv. Septent. 99
Hickeſius, *Georg.* Grammatica Lingv. Sept. 2. 4
- - - Dictionar. Island. 103
Hieronymus 26
Hohenems, *Rudolph. von* Vetus Teſtam. in Verſibus 7
Hrabani Gloſſar. 8
Huetius, Origin. Cadonens. 2. 14. 18. 20. 64. 80. 83. 85. 90. 95
Hübnerus, *Zeitungs-Lexicon* 33

I.

Iſidorus, Hiſpalenſis 3. 18

Iſidorus, Homiliæ de Hiſtoria Chriſti 51
- - - Gloſſarium 51. 90. 92
- - - Opera 50
Itadorſius, *Job.* Diplomata Svevica 61. 62
- - - Hiſtoria Alexandi M. 62
- - - Olaf-Saga-Helga 62
Junius, *Franciſcus* 1
- - Ulphilæ Evang. Goth. Celmonis, Sax. Poetæ Paraphraſ. Geneſ. 4
- - Gloſſarium Gothicum 4. 7. 8. 64. 66. ſeq. 71. ſq. 75. 76, - - 83. 86. 88. ſq. 92. 93. 96
- - Diſticha Runica Veuſt. 7. 57
- - Translatio Saxon. 4 Evangel. 54
- - Notæ ad Villeramum 65
Juvenalis 17

K

Kederus, *Nic.* de Argento in Runis, & nummis Runicis 62
Keto 3. Ej. Gloſſarium 8. 73. 75. 77. 82. 84. 88. 96
Kilianus, *Cornelius*, Dictionarium Teutonicum 60
- - - Lexicon Belgicum 76
Kirchmayerus, Diſſert. de lingv. Slavon. 38. 39

L

Lambardus, *Wilh.* Leges Anglo-Sax. 3. 6
Lambecius, Biblioth. Vindoon. 4
- - - Colloquium Chriſti cum Samaritana 52
- - - Fragmentum Fraicicum 52. 68
Leibnitius, Collectanea Etymologica poſthuma 5. 14. 15. 18. 19. 21. 22. 24. 25. 29
- - - Miſcell. Berol. 102
Lexica Islandica 8
Lipſius, *Juſtus* Gloſſar. 1. 3. 8. 78. 84. 86. 93. 98
- - Collectio Verb. Vet Germ. 63. 70
Liſlius, *Wilh.* 4
Livius, Lib. Hiſtor. 14. 16. 22. 23. 37
Loeſcherus, *Caſpar.* Colleg MSc. in Voc. Difficil. Verſ. Lutheri 99
Lutherus, *Martinus*, 98. Onomaſticon 3. 17. 32. 42

M

Marcellinus, *Amm.* 32. ſeq.
Marcellus Empiricus 17. 21. 26
Mareſchallus, *Thom.* Obſervationes Evang. Goth. 8
Martialis 16. 19
Maurus, *Hrabanus* 3. Gloſſar. 70

Menagius, Orig. Lingv. Gall. 1. 91. 94
Milii, *Abrah.* Lucubrationes 5
Monachus Weiſenburgenſis, Catecheſis Theotiſca cum Obſerv. Eccardi 5. 7
- - Harmonia Evang. Tatiani 7
Montanus ad Cæſar. 99
Monumenta Paderbornenſia 31
Morerius, *Ludov.* Lexicon Hiſtor. 39. 52
Morhofius 102. 103

N.

Nicander 80
Nonius, *Ludov.* Origines Lingv. Hiſp. 38
Notkerus, Specimen Pſalteri 7
- - - Gloſſarium 58
Nova Litt. Germ. Lipſ. 101

O.

Opitius, *Mart.* Annonis Archiepiſc. Col. Vitam edidit 4. 7. 101
Oſterſenius, *Chriſtianus* Gloſſar. Danico-Norwegicum 61
Othfridus, Anglo-Sax. Evangel. 5. 7. 78. 85. 96. 103
Ottius, *J. H.* Lucubrationes 5
Ovidius, Lib. Triſt. & de Ponto 54

P.

Palthenius, Harmonia Evang. Tat. 5. 7. 51. 52. 86
- - - Indices 8
- - - Obſervationes ad Tatianum 8. 64. 65. 70. 74. 77. 82. 84. 85. 89. 90. ſeq.
Paulus Diaconus de Rebus Longobardicis 47. ſeq.
Peringskiældius, Notæ ad Vit. Theod. Veron. 7. 57
- - - Inſcriptiones Runicæ 61
- - - Hiſtoria Septentr. 62
Perſius 15
Pezeronius, Catal. Voc. Lat. 97
- - - Antiqv. Celtic. 103
Pezius, *Bernh.* Theſaurus Anecd. German. 5
Pithœus, *Petrus* 2
Pitiſcus, Not. ad Sveton. 21
Plautus 102
Plinius 9. 13. 16. 17. 19. 24. 25. 29. 36. 41. 50
Pozæ liber de Idiom. Vaſcon. 26
Pſoellnchoven, *Steph.* Evangelium 8

R.

Raphelengius, *Franciſcus* 3
Regnerus Lodbrock, Epicedion 71

Reine-

Reineſius, *Thom.* 16. 19. 20.
Reſenius, *Thom.* 4. 100
- - - Edda 7. 62
- - - Skorronis Sturleſon chronicon 62
Rhenield, *Jac.* Sorſteins-Saga 62
Rugmannus, *Jonas*, Fragmenta Leg. Runic. 62
Rugumannus Hiſtoria Regum Septentr. 62
Ruodbertus 3
- - - Gloſſarium 59

S.

Sagittarius, Res Thuringiæ 41
Schæferus, Obſervat. ad Hiſtor. Goth. 8
Schammelius 21
Schannatus, *Joh. Frid.* Samnlung alter Teutſ. Schrifften 6
Schedius 101
Schilteri Cod. Jur. Feud. Alemann. 5
- - - Specimen Pſalterii Notkeri 7
Schrikius, *Adrianus*, Orig. Celt. & Belg. 60
à Seelen, *Joh. Henr.* Memoia ſtadeniana 5
Servius 21. 26
Sibrandus Siccama, Friſicæ Leges 61
Siculus, Diodorus 17. 94
Sidonius 25
Somnetus, *Wilh.* Dictionarium Saxonico-Anglic. 4. 8. 63
- - - ad Lipſium 67. 71. 72. 75. 79. 85
Spellmannus. 1. Pſalterium Saxonicum 4. 6
- - - Gloſſar. Angl. 16. 90
Stadenius, *Dietericus*, Ottfridi emendati particula cum egregiis notis 5
- - - Indices 8
- - - Obſervationes ad Ottfridum 8
- - - Evangelia Ottfrid 52
Stiernhielmius, Gloſſar. Svel. 83
Strabo 22. 26
Svetonius, Vita Cæſaris 13. 21

T.

Tacitus, *Cornel.* 15. 28. 29. 30. 32. 33
- - - de moribus Germ. 31
Tatianus, Harmonia cum not. Palthenii 5. 73
Tenzelius, Monatliche Unterredung 31
Terentius 102
Tokius, *Joh.* 3
Trithemius 3
Tſchudus, Ægidius 13

V.

Valerius Max. 16
Varro 102
Velserus, Bojicæ & Vindelicæ es 37
Verelius, *Olaus*, 4. Inscriptiones Runicæ 7. 57. 102
- - Index Hist. Gothrici 74. 76. 78. 81
- - Manuductio ad Runographiam 7
- - Observationes ad Histor. Goth. 8. 90. 92
- - Lexicon Scandicum 61
- - Gotrika Rolphs-Saga 62
- - Iderand-Saga 62
- - Olafs-Saga 62
- - Trojemanna-Saga 63
Versio Bibl. jussu Wenceslai Imper. 8
Villeramus 71. 85
Virgilius 18
Ulphilas, Codex Evangel. Angl-Saxon. 6. 55
- - - Literæ 55
Vorstius, *Joh.* Observat. in ling. Vernac. 100. 103
Vossius, Etymolog. 79. 91. 102
Vulcanius, *Bonaventura*, 1. in specim. Vet. lingv. 3. 46

W.

Wasserus, *Casp.* in Comm. ad Mithrid. 3
Wehlocus, *Abrah.* Otfr. Reg. Sx. Paraphrases 4
Willeramus, Paraphrasis in Cantic. Cant. 3. 7
Winsbekius, Paræneses 58
Wormius, Olaus 102
- - Monumenta Danica 4
- - Literatura Runica 4. 7. Danica 61
- - Servies Regum Daniæ 62

II. *INDEX RERUM.*

Aa, Fluviorum nomen 63
Aborigines 11
Africa 39
Afrorum lingua 39
Albici 14
Alemanni 29. 32
Alemannicæ linguæ reliquiæ 40
Alsatiorum sermo 59
Ambiani 14
Anda Iusi 45
Anglia 53
Anglica lingua 59
Anglo-Saxones 58
Anglo-Saxonica lingua 27
Anglo-Saxonicæ literæ 6
Arleaticæ urbes 72
Arte-Celtica lingua 11
Aquitania 39
Aquitanica lingua 39
Archæonomia Saxonum 53
Armanius, quis? 31

Aremo-

Aremonicana lingua 26.27
Aremonicana vocabula 14.15
Aremorici 14
Armenica lingua 15
Auguſtus, Pannonia ab eo devicta 17
Baſtarni 15
Batavorum Idioma 10
Belgarum reliquiæ 9
Belgica lingua 2.8
Bretonica lingua 27
Britannorum lingua 26.27
Britannica Vocabula 27. ſeq.
Britannicæ reliquiæ 9
Britones 2
Bructeri 1
Burgundi 12.48
Burgundicæ reliquiæ 10
Cambrica lingua 2.22.27
Cantabria 9
Carolus M. 40.51. ſq. 9
Carolus IV. 9
Celtæ 11.12.38
Celtarum reliquiæ 9
Celtiberi 11.38
Celtiberia 8
Celtibericæ reliquiæ 9.39
Celtiberorum lingua 38.48
Celtica lingua 11.13.26.36. ſq.
Cheruſci 34
Cimbri 10.12.34.56
Cimbricæ reliquiæ 10
Cimbrorum progenies 27
Codanus Sinus 16
Daci 36.37.44
Dacia 11
Dani 12
Danica Dialectus 58
Danica lingua 2.58.61
Danorum Idioma 10
Dialectus Septentrionalis 56
Druidæ 20.28
Flandria 53
Franci 12.50.58
Francica Dialectus 60
Francica lingua 12.51.58.60
Francica Orientalis Dialectus 10.58.59
Francica Orthographia 53
Francicum Fœdus 51
Franco-Galli 12
Franco-Gallica lingua 13.58
Francorum flexio Nominum & Verborum 52
- - - Inſcriptiones 8
- - - nimius Lit. H. uſus 52
- - - nummi 8
- - - prolixæ particulæ 53
Fretum Balticum 41
- - Herculeum 39.45
Friſiabones 34
Friſica lingua 58.60
Friſicum Idioma 10
Friſii 29
Friſiorum nomina ex abbreviatione orta 61
Gallæcia 39
Galli 12.59
Gallia Celtica 13
Gallicæ reliquiæ 9.13. ſeq.
Gallorum lingua 12.13
Gebnnici montes 21
Germani 9
Germania, à Trans-Hercynianis occupata 34
Germanica lingua, genitrix reliquarum ſeptentrionalium appellatur 1. facem præfert literaturæ Septentrion. 1. ejusdem Studii utilitas, ibid. unde ejus notitia? 2. ejus idioma 13
Germanicæ reliquiæ 9
Getæ 54
Getarum regiones 12
Glaſſarium generale Linguarum

rum Septentrionalium 63
Gothi 12. 50. 54
Gothica lingua 2
Gothica literatura 54
Gothicæ literæ 6
Gothicæ Reliquiæ 10
Gothones 55
Gothlandia 55
Griſones 36
Helveti 36
Helvetica lingua 57
Helvetiorum Sermo 59
Helveticum idioma 10
Hercynia-Sub-& Supra 11. 12
Hercynia lingua 29
Hercyniæ Reliquiæ 29. ſeq.
Hercyniæ Sylvæ 29. 34. 41. 55
Hermiones 12. 29. 35
Heruli 46
Herulica lingua 46
Herulicæ reliquiæ 10
Hetruſca lingua 37
Hetruſcæ reliquiæ 37
Hibernia Inſula 39
Hibernorum lingua 39
Hiſpani 58
Hiſpania, à Japetigenis occupata 38. 39. 55
Hiſpanica lingua 58
Hiſpanorum veterum ling. 39
Hungari 38
Japetigenæ 11. 12. 36. 56
Ilerda 40
Ilergaones ibid.
Ilergetes ibid.
Ileſca. ibid.
Ilipa ibid.
Ilipula ibid.
Iliturgis ibid.
Iluno ibid.
Illiberis ibid.
Illyricani 36
Illyricum 38
Ingævones 50
Irmenſul 31
Islandi 12
Islandica lingua 12. 58. 61
- - monumenta 62
Islandicum idioma 10
Iſtævones 34. 50
Iſtævonum lingua 66
Itali 35. 58
Italica 55
Italia lingua 58
Latina ruſticana lingua 58
Liſtinenſis Synodus 51
Literatura Septentrionalis, quid? 2. quomodo inſtituenda? 6. ſeq. monumenta ad eam pertinentia 7. in tres periodos dividitur 9
Longobardi 12. 46
Longobardica lingua 58
Longobardicæ literæ 46
Longobardicæ reliquiæ 10. 47
Lucania 39
Marcomanni 29. 32
Marſi 29
Monachales literæ 6
Morini 24
Naiſci 36
Norici 12. 35. 37
Noricorum reliquiæ 10
Normandia 53
Norvegi 12
Norvegorum idioma 10
- - - Inſcriptiones numorum 9
Nubidarum lingua 39
Nummi Runicis literis ſignati 62
Origines gentium Europæorum 11
Oſtro-Gothi 55
Oſtro-Gothia 56
Pannonia 11. 37. 55
Pannonicæ reliquiæ 10

Panno-

Pannonii 36
Peucini 55
Picardia 53
Pontus Euxinus 54
Quadi 29
Reliquiæ veterum linguarum sunt colligendæ 9. n 3. periodis enumerantur. 10
Rhæti 12. 37
Rhætici montes 14
Rhætorum reliquiæ 10
Riphæi montes 12
Rugii 46
Rugica lingua 46
Runica monumenta, unde explicari possunt? 2
Runicæ literæ 5. 56
Runicis literis signati nummi 62
Sarmatæ 12. 37
Saxones 12. 53
Saxones Angli 12
Saxonia Nord-Albinga 53
Saxonica Dialectus Inferior, & Superior 60
Saxonica lingua 2. 53
Saxonica Inferior lingua 58
Saxonica Superior lingua 58
Saxonica monumenta 53
Saxonum Reliquiæ 10
Scandia 56
Scandica Historia 57
Scandica lingua 2. 12. 56
Scandica monumenta 56
Scandinavii 61
Scanorum reliquiæ 10
Scotica lingua 39. 50
Scythæ 12. 37
Septentrionalium linguarum Glossarium generale 63
Sicani 11. 35. 38
Sicanica lingua 11
Sicanicæ gentes 12
Slavi 28
Slavica lingua 29
Soldurii 25
Sudeti montes 33
Svedi 12
Svedia 55
Svedica lingua 2. 58. 61
Svedorum idioma 10
Svevi 12. 34. 41. seq. 56
Svevica Dialectus 59
Svecica lingua recensior 58
Svevorum reliquiæ 10. 42
Svevus fluvius 41
Symbolum Equitum Leodiensium 33
Tahais fluvius 54
Teutisci 34. 51
Teutones 12. 35
Teutonica lingua 2
Theotisca lingua 2. seq. 12. 52. 53
Theotisci 12. 34. 35. 40. 41. 56
Thoringi 41
Thuringi 41
Tiberius, Pannonia ab eo devicta 37
Trans-Hercyniani 34
Trevirorum lingua 26
Vandali 12. 44
Vandalicæ reliquiæ 10
Vandalici idiomatis micæ 45
Vasconica lingua 26. 39
Vendi 45
Vestphalia Visurana 53
Vindelici 12. 35. 37
Vindelicorum reliquiæ 10
Visi Gothi 55
Usipetes 29
Wallica insula 27
Wallica lingua 2
West-Gothia 56

III. *Index Vocabulorum expoſitorum.*

A a 63
Aage 67
Aalend 63
Aand 71
Aar 64. 74
Aarend 64
Aarn 64
Aaſa 77
Aaw 63
Ab 64
Abalgi 84
Aban 64
Aber 13. 27. 64
Abidii 90
Abliebe 64
Abrana 13
Abrinca & Abrincates 13
Abunſt 64. 72
Abur 64
Accar 64
Acco 13
Acet 65
Ach 65
Acran 65
Acs, Acus 65
Adcantuamus, 13
Adel 47. 65
Adelaar 66
Adelbertus 47
Adelwaldus 47. 50
Adhal, Adhil 65
Adiulphus 42
Aeced 65
Aecer 64
Aedel 65
Aegan 67
Aeglan 66
Ael, Aelia 66
Aera 74
Aeren 74
Aerm 75
Acrn 66
Aerne 72
Aeſe 65
Aesk 78
Aeuſ 72
Af 64. 73
Afal 66
Ag, ga 66
Age 67
Agiaur 66
Agilfus 42
Aglo 67
Agu 67
Aguiluth 67
Aha 63
Ahga 67
Ahl 67
Ahm 67
Aht 68
Ahten 67
Ahti 68
Ahton 67
Aigu 65
Airen 66
Aiſch 68
Aiſt 47
Aiſtulph 47
Akeit 65
Akers 64
Al 68
Alan, Alia 27
Alaudd 13
Alb 14. 69
Ald 47
Alde 65
Aldheyt 68
Aldius, Alia 47
Ale 67
Alen 29
Alf 69
Alita 68
All 68
Allei 68

Allmerin-

Allmenninger 69
Alls 68
Alp 14. 69
Alrauna 103
Alt 68
Altmaga 68
Altuom 68
Am 69
Amal 69
Amb 14. 69
Ambach 14
Ambacht, Ambachus 69
Ambactus 14
Ambahtah 70
Ambigatus 14
Ambiorix 14
Amlegd 14
Amlogyn 14
Amlug 14
Amyd 14
An 70
Anaginne 70
Anbeidan 73
Anbindan 84
And 10. 71. 73
Anda 71
Andar 71
Andaugo 80
Anden 71
Andera ſtunde 71
Anderavies 71
Andin 70
Andian 71
Ando 71
Andoda 71
Anengs 72
Ang, Anguſt 72
Angel, Ankel 71
Angle 71
Ans, Anſt 72
Ant 72
Antaburd 73
Antaſtats 73
Antfano 73
Anthalidan 73
Anthausgan 73
Anthuldan 73
Antlingen 73
Antniman 73
Antſtandan 73
Ap 73
Apralonog 13
Aprana 27
Ar 74
Ara, Are 74. 75
Arb 77
Arabeit 75
Aracho 49
Arbære 75
Arbeitgan 75
Arcen 29. 75
Arden 14. 29. 75
Aren 30. 74
Arepepnis 15
Arfuran 74
Arg 75
Arga 75
Arian 74
Aribert 30. 47
Aribo 30
Arimaſſi 76
Ariovaldus 50
Arioviſtus 30
Arlœſan 74
Arm 75. 76
Arman 76
Armgeir 76
Armihertzion 76
Armod 76
Arn 64. 66. 76. 77
Arnon 76
Arnung 77
Arobriga 39
Arp 30. 77
Arpur 77
Ars, Art 77
Arſtandan 74
Arug 75

Arwiti 74
As 77 Asa 77
Asbrandus 48
Asans 77
Asc, Asch 78
Ase, Asen, Asel 77
Ask 78
Ass 75
Ast 47. 78
Astargyda 78
Asto 47
Asts 79
Astud 78
At 79
Athon 68
Atoda 79
Atta, Attanc 79
Au, Aue 79
Aud 80
Audur 80
Aug, Auc 80
Augan 80
Auge 63
Augia 63. 79
Aughost 80
Auk 80. 81
Auka 81
Aur 81
Aurlog 81
Ausgan 81
Auth 80
Authio 80
Awe 63
Ax 81 Az 82
Azgo 78
Azgungist 82
Aztan 82
Ba 82
Baam 82
Bacchar 15
Bad 15. 82
Bads 82
Baek 83
Baeng 84
Baengln 84
Baerthn 87
Baga 82
Bagauce 15
Bagen 82
Bahm 82
Bahra 85
Baile 88
Bairan 85
Bak 83
Bal, Bio 83
Bald 43. 83
Baldad 83
Baldidi 83
Baldlic 83
Baldo 83
Balg 83
Balgon 84
Baluian 83
Balt 34. 84
Balte 34
Baltricu 34
Banderai 47
Bandi 84
Bandogai 84
Bandum 47
Bang 84
Banit 85
Bar 30. 85. 86
Bard 87
Bardi 15
Barida 85
Baril 15
Barn 85
Baro 15. 86
Barr 15. 87
Bas 16. 87
Basgauda 16
Basyliz 87
Bat 87 Bato 37
Bau 88
Bauan 88
Baud 93
Baul 88
Baurd

Baurdi 93
Bazan 87
Beam 82
Bearm 87
Beb 88
Bebilithe 90
Bec 83
Bed 88
Bedonne 88
Bek 99
Belioconda 16
Bellin 27
Bellovesus 16. 26
Ber 89
Berega 89
Berg 89
Bergomum 16. 89
Bermelot 87
Bern, Beretum 86
Bert 47. 89
Bet, Beit 90
Beitan 90
Betonne 88
Betuit 90
Betuitus 16
Bi 90
Bidalar 89
Bidigan 89
Bierga 89
Bil, Bild 90
Bilidi 91
Bilithir 90
Bio 90
Bithir 89
Blad, Bled 91
Blas 91
Blehe 91
Blehezung 91
Bleiths 92
Blezz 91
Bli 92
Blid 92
Blind, Blinda 92
Bliw 93
Bloftar 92
Blot 92
Bloth 93
Bod 16. 30. 93
Boduognatus 16
Boe 88
Boek 93
Boja 39
Bajodurum 35
Bok 93
Bold 43. 83
Boldly 83
Boldu 83
Bolua 83
Bord 93
Borde 94
Bordel 94
Bosc, Bosch 94
Bot, Botan 93
Bould 83
Braccæ 17
Brak 94
Bran 95
Brance 17
Brand 47
Bras 94
Braut 95
Braudamundus 95
Bray 95
Brech 95
Bred 96
Breg 17. 95
Breid 95
Brek 95
Brem 30. 95
Bren 95
Brennus 17. 30
Breft 96
Brica 39
Bricumus 17
Brig 96
Briga 39
Brin 95
Bring 96

Brinno 96
Brit 97
Britomarus 17
Brog, Brug 17
Brok 94
Broek 31
Brom 95
Bron 17
Bru 15
Bruc 30. 97
Brüch 95
Bruna-old 57
Brunn 97
Brut 97
Brutfats 97
Brutloft 97
Bryd 97
Bua 88
Bug 98
Buk 93
Bulga 17. 98
Burg 34. 43. 98
Burth 98
But 98
By 90
Bya 90
Byrg 89
Cad 18. 27. 98
Cadomum 18
Caer, Car 27
Caermarden 28
Caernarva 28
Caetra 18
Campodunum 35
Camulogenus 18
Cardiff 28
Cardigan 28
Carn 18
Carrodunum 35
Caſa 48
Caſſina 48
Cateja 18
Cativulcus 18
Catomanteles 18
Catuanus 96
Cavarillus 17
Cavarinus 17
Celtillus 17
Centaredus 19.
Cereviſia 31
Cingetorix 95
Clotildis 4
Comitava 15
Comius 1
Conanus 2
Conerodunus 1
Conimbrica 3
Convictolitanus
Correus 1
Cotiata 3
Critognatus 1
Cuculſus 1
Cunibertus 4
Dacum 3
Dad 95
Dadiſa 99
Darn 20
Dau 37
Dava 37
Davum 37
Deda, Dede 99
Deobriga 39
Derw, Dery 20
Diengſtag 50
Dit 35. 43
Divitiacus 20
Drapes 20
Drol 99
Dru 28
Dumnacus 20
Dumnorix 20
Dun 31. 35
Dunum 20. 28
Duratius 20
Durobrivis 28
Durovenum 28
Durum 20. 35
Ea 63
Eacan 81
Eag 80
Ealand, Ealond 63
Eare 74
Earm 75. 76
Earnen 76
Earneſt 76
Eaten 79
Eaugeri 80
Eboricus 42
Edik 65
Eh, Ehe 99
Eiſch, Eiſchlich 68
Elvicus 20
Embæthan 70
Embæhtman 70
Embte 70
Emum 24
Endi 70
Epoſnactus 20
Eppa 73
Eporetorix 20
Era 74
Erarnen 76
Erbolgan 84
Eren 66
Eria 74
Ermen 31
Ern 66
Ert 31
Eſen 78
Eſſedum 21
Etur 102
Ethan 67
Etta 79
Fan 31
Far 99
Fayda 48
Fe 48
Feind 99
Feld 48
Fetod 48
Feudum 48
Fodrum 48

Fram

Fram, ſ. Framea 31
Fu, Fue 100
Fud 100
Gab 100
Gæbromagus 35
Gal 21
Gape 100
Garw, Garu 21
Gebu, Gefn 21
Geil 100
Genſericus 46
Gentius 37
Geodiſcalc 49
Ger, Guer 31
Geſam 21
Geunſt 72
Gilarus 21
Gild 48
Gilimerus 45
Giſil 43. 45
Glas, Glasdum 21
Glut 22
God 44. 45
Godogiſil 43. ſeq.
Gun 44
Gund 44. 45
Gundebaldus 43. f.
Gundecus 44
Gundemarus 44
Gundericus 45. 46
Gundibertus 47
Guturvatus 22
Hacnei 22
Hap 73
Hard 30
Harmen 31
Haſt 47
Hatt 46
Hatto 46
Hatwaker 46
Hatwigis 46
Hauga-old 57
Hedwig 46
Hei 59
Hel 66. 69
Helen 69
Hell, Hellig 100
Hemum 24
Herman 31
Hermanaricus 42
Hermen 42
Hermenfridus 41
Hertum 31
Heſus 22
Heran 93
Hild 32. 44. 45 48
Hildebrand 48
Hildericus 45. 46
Hilp 44
Hilpericus 44
Himin 69
Hoamarus 45
Holph 48
Hoſa 48
Hulf 42
Hulph 48
Hun 45
Hundsfut 100
Hunericus 45. 46
Huch 59
Ili 39
Ill 38. 39
Imil 69
Ioch 100
Irmin 31
Iuliobriga 39
Iuliomagus 35
Kendered 28
Kimber 28
Kos 101
Læna 22
Lama 49
Langobriga 39
Land 101
Litavicus 22
Loehren 101
Loer 101
Lug 22
Luit 49
Luitbrandus 48. 49
Luitperdus 49
Lutarius 22
Maer 23
Mag 32
Magus 23. 35
Mall 32
Mallum 49
Malorix 33
Man 32
Mar 23. 32. 44. 45. 101
Marbais 49
Marcodava 37
Margenar 74
Marobodus 32
Mer 45
Merobriga 39
Mir 32
Mirobriga 39
Modogiſil 45
Montafgus 24
Mor, Moer, Mare 24
Morgingaba 49
Mund 33. 44
Mundiburdium 33
Mundium 49
Nach 101
Nag 101
Net, Nefo 28
Netindava 37
Nor 35
Noviodunum 35
Odoacrus 46
Oega 80
Og 80
Old 48
Olf 42
Oll 68
Ollavicus 24
Om, omb 69
Omum 24
Onbärend 58

Oog 80
Ook 81
Orearmium 76
Orgetorix 24
Orlog 81
Orm 101
Ormiſta mundi 101
Ott 46
Otto 46
Oſt 101
Oſtur 101
Pand 101
Petrodava 37
Plumarat 24
Pyren 24
Quekhe 101
Quimper 28
Raeh, Racht 49
Rachinburgii 49
Rat, Rait 36
Rap 102
Remismundus 42
Rek 102
Ren 33
Reut 36
Rhedd 24
Ribarbon 86
Ric 42. 44. 45
Ricken 102
Ries 36
Rieten 102
Rit 102
Rix 24. 33
Rudolphus 49
Run 102
Sa 103 Saa 103
Sapo 25
Scala 50
Scalc 49
Sculdais 49
Sculthcis 43
Se 103
Sedulis 25
Seg 25. 29. 33. 40
Segeda 40
Segeſta 40
Sgeſtica 40
Segobriga 40
Sogomarus 25
Segonax 29
Segoveſus 25. 26
Segovia 40
Seguntia 40
Serviodurum 35
Sig 44
Sigimundus 33. 44
Soldur 25
Sparum 25
Spata 50
Svavia 42
Sud 33
Sundava 37
Sungaricus 44
Suerig 41
Tad 29
Talarabrica 39
Tan 103
Tania 103
Taranis 25
Taſgetius 25
Teta 99
Teut 38
Teutomarus 25. 43
Teutuna 38
Teyrn 103
Teyrnaſu 103
Teyrnos 103
Theod 50
Theotemarus 43
Theut, That, Theot, Thiat, Thiot 35. 43
Thing 50
Thiodaris 72
Thoris 41
Thuſnelda 32
Tottbrona 38
Tottlipza 38
Trol 99
Trut 33
Ulf 42
Ulfarus 42
Umb 69
Unbarig 85
Unbuk 93
Unſt 72
Ur 103
Urheitz 81
Vald 33. 50
Vargi 25
Varo 15
Vaſallus 50
Vaſſus 50
Vat 103
Vedeliacus 25
Vercingetorix 25
Vergaſillanus 25
Vergobretus 26
Vretiſcus 26
Veſt, ſ. Viſt 33
Veſus 26
Vicus 26
Vin 103
Vinde 50
Vindobona 36
Vindomagus 36
Vindoniſſa 36
Vindus 36
Virtumarus 26. 45
Von 34
Votema 26
Wat 103
Widrigiltum 48
Win 103
Ymb 69
Zir, Zior, Zioro 103
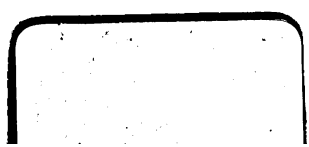
FINIS.